

VII

ინვალიდთა და გლეხთა კომიტეტის ყოფილი-მდივანობა

კვირა, თებერვლის 3.

№ 4 მარტი 20 ქ. ჩ.

სახელმწიფო მკვანის მკვანის

მკვლ ხაჯაროვ აბაშიძის (დედა)

ვასო აბაშიძე (მამა)

დასო აბაშიძე (მეილი)

სასო აბაშიძის 25 წლის იუვილუს ვაგო თეგერვლის 10

მეთაური—მელპომენე და თემიდა.
 ვ რუხაძე—ძიების კარზე, ლექსი.
 ივ. გომართელი—კრიტიკული შენიშვნები.
 იოსებ იმედაშვილი—რა დაგარქვიათ?
 ევ. მესხი—ქართული ქალი სცენაზე.
 ილიკო აბაშიძე—მუსიკის მნიშვნელობა.
 ნინო ჩიხლაძე—ლიბერალიდან.
 დ. თურდოსპირელი—ლორი.
 ნიკ. გვანცალაძე—ფაქტები.
 ლავროს ძიმიგური სოფელში.
 შიო მღვიმელი—ეკიმთან.
 გობრონ ავარელი—მომაკვდავი საღამო.
 გენო—ქუჩაში.
 ი—ელი—ჩვენი მხატვრები.—ირ. თოძიძე.
 კაიუს პელი—რევოლუტკია.
 ტერენტი გრანელი—ექსკუსიები ცისკენ.
 ლანორი—ჩვენი პოეტები—ტერენტი გრანელის პოე-
 ზია.
 ვანო ბარველი—რევიორი.
 ვახტანგ ვარჩიკი—ქართ. თეატრის ოდისეა.
 ს. მგალობლიშვილი—გახსენება.
 ჯან გალობი—გმირის ბელი.
 ნ. ინასარიძე—ხალხი და თეატრი.
 უჩინ-მაჩინი—კვირიდან. ივ. რამდენ.
 გიგლიშვილი:
 ევ. შავიზღვისპირელი—სახიობა
 ავჩიანი—ეურ. თეატრი და ცხოვრება
 სჯომ დმარ. მი ცხოვრება:
 X—ინგელიტა შორის.
 ხელოვნების ქრონიკა.

დამსახურებული მსახიობი ელ. ჩერქეზიშვილი
 მისი ბრინჯისის გამო ქუთაისში თებერლის 7.

„თეატრი და ცხოვრება“ ს ფონდი

- ქუთაისის სასარგებლოდ შემოსურის:
1. სიმონ შაბლიძემ თაღის გარდაცვა-
 ლებულ შვილის დედის ხსოვნისათვის 250 მლ.
 დარეჯან ნიკ. მგალობლიშვილის ასულის
 ნიერ შეკრებილი:
 2. გიორგი მჭედურაშვილისგან 75 მ.
 3. დავით ძიმიგურისგან 410 მ.
 4. თუმანიანისგან ნახევარ სტ.
 5. შოთა დლიანისგან 118 მ.

მოდის!!!

მოუჭინავს!!!

შურნალი

„გილიტინა“

მიღება ხალის მოწარე

1910 XIV **ფელიწადი მეთოთხმეტი** XIV 1924

თეატრი და ცხოვრება

სათეატრო-სახელოვნო სურათებიანი ყოველკვირული უპარტიო შურნალი
 იუმორისტული განუყოფილებით

თქვენა, პუბლიკა, მუსიკა, მსაცვრთვა, ქანდაკება, საზღვაოუბრავე ცხოვრება.
შურნალში დაბეჭდება: წერილები, პიესები, ლექსები, მოთხრობები, სცენები, მინიატურ-
 უბები, სათეატრო-სამწიგნობრო-სახელოვნო პროზიკა ჩვენი და თუ ჩხოეთისა, რეცენზია-მიმო-
 ხილვანი, მოღვაწეთა სურათები, შარები და სხვა.

მიწაწილეთიან ცნობილი დამსჯარმბული და ახ დარაღა ნიხთარი მწარლები.
 მსა: წლიურად . . . 10 მან. ჩერ.
 ნახევარ წლით . . . 6 „ „
 თითო ნომერი . . . 20 კაპ. „

მოკითხეთ რკინის გზის კოსკებში და გაზეთის გამყიდველებთან.
წლიურ ხელის მომწერით გასული 1923 წ. ნომრები უფასოდ მიეცემა.
მიიღება დანაბეჭდათ განცხადებანი დაკლებულ ფახებში.
რედაქცია: თავისუფლების მოედანი, ყოფ. ქარვასლა თამაშევისა, შინით მეორე
 საართულზე.
 რედაქტორის პირისპირ ნახვა შეიძლება 10—12 ს. რედაქციაში.
 რედაქტორი: **იოსებ იმედაშვილი.**
 გამომცემელი: **ომში დაქრითა შრომის არტელი „ახალი წრე“.**

1910-1924

წელიწადი XIV

№ 4

შანი 20 ქ. ჩიპჩ

„თეატრი და სოციალიზმი“

ფოკალკვირეული სურათ-ბიანი ეურიალი

რედაქციის დრ. ბინა: თავისუფლების მოედანი, ყოფ. თამაშვეის ქრისლი, მეორე სართულზე № 606.

ფოსტით: ტფილისი. რედ. „თეატრი და სოციალიზმი“
იოსებ იმედაშვილი.

თეატრი. პოეზია. მუსიკა მხატვრობა. ქანდაკობა. საზოგადოებრივი ცხოვრება

დაარსდა 1910 წ.

ქმრბ, თემატიკის 3

გამოცემა 1924 წ.

ი ა ნ ვ რ ი ს ვ ი

მელომენი და თხზ.

მოკლეა ჩვენი თეატრის ისტორია, — სასახლის წარმოდგენებიდან რაღაც 133 წ., ე. ტრისთავის სკენიდან — 74 წ., ხოლო სახალხო თეატრის დაარსებიდან 30 წ. გასული, მაგრამ ყოველი

ნაბიჯი მოოქრული, — ტახტე-წამებით დაწერილი, მაგრამ მზიურ ელვარებით აღბეჭდილი, — რადგან ჩვენი თეატრი წარსულში არაარაის-გან შეიქმნა, ჯოჯოხეთურ პირობებში აღიზარდა, — რადგანაც იგი იყო ჩვენის ერისა და ხალხის საერო ოჯახი, დიდი ტაძარი, წმიდა სამლოცველო, სადაც ხშირად მაღალხელოვნურ წარმოდგენასთან, თავისთავადობითი ნიჭით ანთებულ ცეცხლთან ერთად, მუდამ განუქრობელად გიგანობდა მოქალაქეობის, საზოგადოებრიობისა და ეროვნობა-ხალხონობის ზოგადი კოკონი.

მისი ზეშთამგონებელა იყო მელომენე, გზის მჩვენებელი — თემბილი, მცვილი — უბიწო ვესსია. და ჩვენი თეატრიც თანდათან იზრდებოდა, რადგანაც სწამდა:

„წუწო, შობილი წარსულისაგან, არის შრობელი მომავლისა!“

ჩვენი თეატრის დღევანდელი, შედარებითი, სიმალღეც ამის შედეგია.

ჩვენ დღეს არც ეს გეგამყოფილებს, — ღრმად გეწამს მომავალში მისი განვითარება, ამაღლება. ასე რომ არ იყოფს — ნუშეც ვყოფიარო! მაგრამ ერთის პირობით: მუდამ დატული იქნეს ხელოვნების სიწმინდე, —

მშენიერ გარეგნობა — სანახაობასთან ერთად მალღი შინაარსი, საკაცობაითი იდეალებთან ერთად მშობილი ქვეყნის წყლულთა და მანკიერებათა განსახიერება.

ეს უნდა იყოს როგორც გრძობა-გონების ამაღლებელი, ისევე საზოგადოებრივ მისწრაფებათა გამღვივებელი, როგორც გამწვანებელი, ისევე გამეფეთელშობილებელი, რომ თეატრის დარბაზიდან გამოსულმა მაყურებელმა იგრძნოს და სთქვას: გიყავ

არაა, ქვენა გრძობათა ქურკული, ამიერიდან მონინათლე, ზეკაცად გარდევქენიო!..

...ეს წერილი გამოიწვია ქართველ ახალგაზრდა მსახიობთა ერთი ჯგუფის გამოსვლამ აკადემიურ თეატრში „ქართული თეატრის მანიფესტი“.

სურდათ თავისი „მანიფესტი გამოსვლა“, ქართული თეატრის „შლამიან ქაობიდან“ ამოყვანა, „კეთროვანთაგან“ გაწმენდა, — რაღა მინცა და მინც მოქმედების მსვლელობის დროს, გრიმებსა და ტანისამოსებში გამოიწვიათილებმა ისურვეს ეს?

რას ეროზენდ ავტორს, მხატვრულ მთლიანობას, მაყურებელ საზოგადოებას, რომელაღ მხოლოდ და მხოლოდ პიესის საცქერლად მოსულყო?

ყოველივე ეს სადაც უნდა ხდებოდეს, აკადემიურ თეატრში კი ნუ!..

ჩვენი თეატრიდან ნუ გაავრთობთ მელომენეს, თემბილას და მათი ცეცხლის განუქრობლობის მცველ უბიწო ვესსიას!

დაე, ჩვენს თეატრის განმანახლებლად ეყუდნოს ჩრდილოეთის კენტაგრი, მაგრამ უცხოეთის ტალები კი ნუ წაპლევიენ!

**

ძიების კარზე ჩამოვიყიდ ჩემი ჩანგური: პოეტს არა აქვს სამყაროში არსად სადღურთ. ის ყველგან არის, როგორც მზე და როგორც პაერი: უყვარს განცდლები ფერადი და ნაირნაირი. ხან მეშვიდე ცას აცილებდა, ხან უფსკრულშია: მთელი მსოფლიო ხელთ უპყრია და მის გულშია. პოეტს არა აქვს სამყაროში არსად სადღურთ: ძიების კარზე ჩამოვიყიდ ჩემი ჩანგური.

გ. რუხაძე.

რ ა ლ ა მ ა რ ქ მ ა თ ?

გასული კვირის სამშაბათს, იანვრის 29-ს აკადემიურ თეატრში, ინტერესთა თამაში-ს წარმოადგინეს დროს ისეთი ამავე მოხდა, რომ ქართული თეატრის გერც ერთი ვულწრუველი მეგობარი სიწმემთ გვერდს ვერ აუღლის.

მეორე მოქმედების შუა ადგილას ერთ-ერთმა მომქმედ პირთაგანმა გადმოაფარაღა შაჰან-შაჰის ფირმანის მავგარი „ქალალი“ და საზოგადოებას რიხიანად წაუქუთხა... „მანიფესტი“.

ამავე დროს ჰანდარიდან გადმოაპნეს იგივე „მანიფესტი“ და რალაც ფურცლები, რომლებშიაც უხვად შეხვდებით ჩვენი დროის „ოქროპირულ მარგალიტებს“: „თეატრის ვიროზეპო“, „ტომრე-ბო“, „ბებერბი კამეზები“, „ლოგინი“ და სხ.

მერე ვის მიმართ?

იმათ მიმართ, რომელთაც ქართულ თეატრს საძირკველი ჩაუყარეს, მადლიანი ძუძუ აწოვეს, მთელი ოცდაათი-ორმოცი წელიწადი თავის ზურგით, ძარღვებით, გულით და სულით დღემდე მოიჭანეს;

იმათ მიმართ, რომელთაც რუსეთის თვით-მპყობელ მეფეთა—ალექსანდრე-ნიკოლოზის თან-დარპირის შავი რეაქციის დროს ქართული ხალხის, საქართველოს პროლეტარიატის გრძნობა-გონება ცხოვრების ახალმიზნისკენ მიმართეს,—უკეთესის მკრამისისთვის საბრძოლველათ დარაზმეს.

ვინ იყვნენ ესენი?

ხელოვნების უდიდესნი ქურუმნი და ამავე დროს თვისი ქვეყნის საამაყე უკვლავი მოქალაქე-შვილი,—

ვასო აბაშიძე, საფაროვა-აბაშიძისა, ლადო მესხიშვილი, ნატო გაბუნია, კ. მესხე, ბაბო ავალი-შვილი, ვ. გუნია, კ. ყვირიანი, ფე. მესხი, ელ. ჩერტეხიშვილი, ქეთო ანდრონიკაშვილი, ნინო ჩხეიძე და სხ.

ამათ ხომ თავისი სახელი სამშობლოს სცენისადმი უანგარო სამსახურითა, უდიდესი ღვაწლით თვითონვე გააუყვადავს, სახელოვანთა ისტორიის კუთვნილებად გარდაიქმნენ...

იქნება მეორე თაობის მსახიობთა ეჭვიან, 90-იან წ. შემდეგ გამოსულთა—შალვა დადიანს, ალ. იმდაშვილს, ტ. აბაშიძეს, ელთა ბალანჩივაძეს, ელო ანდრონიკაშვილს და სხ., რომელთაც წინაპართა ნაკვალავს არ გადაუხვიეს, ჩვენის ქვეყნის დაბასოფელში გლენჯაკობას თუ მუშა ხალხში მაშული-შვილობის, ხალხოსნობისა და ხელოვნებისადმი სიყვარულად განამტკიცეს!..

რა დაშავეს ყველა ამათ?

მხოლოდ ის, რომ მთელი ოც ორმოცი წლის განმავლობაში, თუშცა თავმესაფარი არა ჰქონდათ (სამშობლო სცენის წიალში გერის მდგომარეობაში იყვნენ), არა ჰქონდათ სინათლე, სითბო, ჯამაგირი (წლოური), უმჯესად სიმშობლოდენ, რუსთა თვით-მპყობელ მართველობისაგან მუდამ დატუქსულნი იყვნენ, მაინც შექმნეს ყოველივე, რაც სცენისთვის საჭირო იყო: ეროვნული და კლასიკური რეპერტუარი, წიგნთსაცავ-გარდერობი, მშობლიურ-ხალ-

ხური სცენის აუდიტორია და ქართულ სასცენო ხელოვნებას პატივ დიდება მოუპოვეს.

ან იქნება ის დანაშაული მიუძღვით, რომ უცხოეთში დიდრავლობის სამშობლოში სიღარიბე ირჩიეს, კერძო სამსახურით ფუფუნებას—საზოგადო სკმით მშობლიურ სცენის ჰერქვეშ სიმშობლი-წყურვილი!..

ან იქნება იმიტომ, რომ, რადგან ბინა არა ჰქონდათ, ხშირად სადმე კიბის ქვეშ რეპერტიუკის ძლივს გადიოდნენ ერთი-ორჯერ, ხშირად ამასაც ვერ მოახერხებდნენ, და მაინც წარმოდგენას მართავდნენ, რათა ქართველის სულიერი წყურვილი და საზოგადოებრივი მოთხოვნილება დაეცაყოფილებინათ, სამშობლო ენა და ქართველობა შეენახათ, ხალხოსნურ-რევოლუციონური იდეები ეღვივებინათ.

საყვედური და მერე ვისგან!

იმათგან, ვინც მუშურ-გლენჯური მთავრობის-გან წლიური ჯამაგირებით უზრუნველყოფილნი, ავარაკებით მოწყობილნი, საუცხოვო თეატრში დაბინავებულნი, თითო პიესის რეპერტუკის 50 ჯერ თუ არა 20 ჯერ მაინც გაივლიან,—საქმელ-სამეღი აქვთ, დრო და ადგილი,—და, აი, ესენი უნდა უსაყვედურებდნენ ამავე სცენისთვის წაებულთ?

რა ავლა-ღიდვით! —

არა ბუნებითი ნიჭით, არამედ ჯაღო-რეცი-სორის გაწრთვის წყალობით.

ბოღმის ვიხდით, მაგრამ ამავე „მანიფესტანტთა“ ლექსიკონის მიხედვით რომ ვსთქვათ, ასეთი გაწრთვითი ხომ ტომოსნი სპოლოგსაც ათამაშებდა, ნიკიტინი—ცხენებს..

იქნება უშლით ვინმე?

რომელი იყო, რომ ახალთაობას წინ გადაეღობა?

ნუ თუ ჩვენთვის სასინარყოლო არ იქნება, რომ ახალი თაობა ძველებს სჯობდეს? ჩვენ ხომ მუდამ მტკიცედ ვიცავთ და ცხოვრებაშიც განხორციელებთ:

„მეციეთ ნიქსა გზა ფართო,
თუფანისცეხს ღირსებას!“

და ყველა ჩვენ ხომ შეჩხარით ახალ, ნორჩ ძალას, ჩვენის თეატრის მომავლის უანგარო ნიჭიერ მუშაკეთ?

მას რალა საჭირო იყო ღია კარში ბრახუნნი?

იოსებ იმდაშვილი.

ქართველი ქალი სცენაზე

ერთ თემომწონე ახალგაზრდას სადღაც ეთქვა: ჩემ ჯერ არ მინახავს, არ შეგხედვდრივარ სცენაზე მოთამაშე ქალს ზნეობით პატროსანსა“.

რა სამწუხარო აზრია...
თითქოს სცენის გარეშე არა ხდება ყოველივე უმსგავსობა...

ამბობენ, რომ არ შეიძლება ერთსა და იმავე დროს ქალი იყოს მსახიობიც, რიგიანი დედაც და დიასახლისიც. მე კი, ჩემდათვად ვიტყვი, რომ ბევრი მინახავს ასეთი კერპთათყვანისმცემელნი.

„სცენის ატმოსფეროს, კლუბებს ეროვნობის გავლენა აქვს ქალის ხასიათზე, ზნეზე, ყოფიქცევანზე“.

ნუ დავიწყებთ ამასთანავე, რომ არის ისეთი ბუნებრივი ქალიც, რომელსაც ვერავითარი სცენა ვერ შეუწყვეს ხასიათს. არიან ისეთებიც, რომელთაც სცენა თვალთაც არ უნახავთ, მაგრამ ზნეობით ვერა დვანან უმაღლეს საფეხურზე. მასასადამე აქ სცენა არაფერ შუაშია.

ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ აზრის წყალობით, დიდ სათაკლოდ მიაჩნდათ და ეხლაც ბევრს მიაჩნია სასირცხვიო ქალის სცენაზე გამოსვლა.

ქართველი ქალი უნდა იზრდებოდეს ტრადიციულად კარგ მყოფახეთ, კარგ დედათ. რას მიქვინ თეატრი, სცენა, სანახაობა? სირცხვილია!

მსახიობქალი მარგარიტა ქილარჯიშვილი.

მოსკოვს გემგზავრა დრამატული ხელოვნების შემოსამთავრებლად.

დღიურიდან

1924 წ. 26 იანვარი.

დღეს დიდი ზვიმი მაქვს...
ზვიმს შემდეგ გაიმართება ამერაკული აუქციონი.

იყიდება—თანამედროვე ქართველი ქალის ხუთი წლის ამაყი სიყვარული ა?! ძვილია? არა,—მერწმუნეთ: ასეთ საქონელს ხავსი არ ეკიდება.—ხა, ხა—აქ!

თქვენ გნებავთ? ვალბო გგონიათ!...
ნუ, ნუ ზეგრავეთ—ის ამაყია და...
თქვენს იჭვიანს თვალნებს როდი დააცდის ახვედ-დ ხედვისა?..

აბა, ვის უნდაა?
ვინ რას იძლევა?
თქვენ ახლგაზრდავ?

— სეპტიკიზმს, პესტიზმს,—კიდევ ბევრ სიტყვებს და—გარსობების გასტრონომიას, გალანტრეიას..

თქვენ?
— ფერადებს, შროშნებს...
ფერადები, შროშნები—ერთი!
იები, სურნელებ...—ვინ მტეტ?
ლიწო, ვატაკება, სივარე... კიდევ?
სხეები... ვინ...
არაყინ?..

ეს ხომ ჩარჩოა!
აუქციონი გადადებულია!!!
ზვიმი გრძელდება...

ნინო ჩიხლაძე.

ლორი

ლრუტ-ლრუტით გაჩერდა პაწია ყვავილთან „არ დამივიწყო“—სთან ლორი, დამსუნა, იუკადრისა, მოკორტნის ღირსდაც არ ვახადა.

— რა უსამართლოა დამიანი!—მოიჩვილა მან: როგორ ვერ ისწავლა ყარღ-ყამათი თვისი მრჩენელისა...მე რომ არა იყვანდე ჩემს პატრონს—თქვინი მტერი! გაუჩანავდება ოჯახი... ქონს ბარაქიანს ვაძლევ... სუკებს—საეგლოსეგლოს... მივლ ზამთარს ჰყოფნით ჩემი შაშხი... ზასტურმაღ მე უნდა ჩამდონ... ნაღიშობის დროს მე ამშვიშხინებენ მწვადებად... ჩემი ჯვარბეკი დიდად სასარგებლოა... მემრე მათვასებრ? მინც სავინებლად ვყევარ ვადაქციულ... სახელიც კი უგასავისო, მომყენებელი დამარქვეს... აბა რა სახელია „ლორი“... მე ხატბადა ვყევარ ვადაქციული უფუთაობისა და გაუმადლობისა... ყველა ბინმურს და მსუნავ კაცს ღორს უწოდებენ... საქმარისია რომელიმე თავმომწონე კაცს უწოდონ ღორი, რომ იგი ან შეაკედება, ან შუბლს ვახიზუტეს ტყვიით...

ეს ერთი ციკქვა ყვავილი კი, რომელიც კუქს ვერ გააძლობს და სრულიად არაფრის მაქნისია,—ტურფად ვადაქციული, ლამაზი სახელი „არ დამივიწყო“ უწოდებიათ.

უპოინი არ იქნებოდა ჩემთვის ეძენათ ეს სახელი?—სავსე გულის წყრებით ჰკითხულობდა ღორი და ქორფა დინგზე ცრემლები დაპაღუპით ჩამოსდიოდა.
დ. თურდოსპირელი.

მაგრამ, სხვა რომ არა იყოს რა. ვანა პარტო ეს სცენაზე სასწაულო არა კმარა ქალისვან? ვანა ეს კოტაა?

ვინც არ ყოფილა სცენაზე, ვინც დაახლოვე-
ზით არ იცნობს მსახიობის მუშაობას, მის განცდას,
მას არ შეუძლიან დაბეჯითებით ამაზე კამათი.

საბედნიეროდ ქართველმა ქალებმა გაუწვიტეს
ეს მონობის გავი. ისინი ეხლა თავისუფლად ირ-
ჩევენ ცხოვრებაში ბრძოლის ასპარეზს, ისინი არ
შეუშინდებიან მიუქნა-მოუთქმას და თამამად გამოე-
ლენ სცენაზეც, თუ კი მათ ეტყებათ ამისათვის ნი-
ჭი და უნარი. და თუ ჩვენს ეროვნულ სცენასაც

ეწვევა უცხოეთიდან შემოტანილი ავი ზენე—ქართვე-
ლი ქალი შესილებს ამის განდევნას.

თეატრი, სცენა, სიმწიფის ტაძარი, საკურ-
თხეველი, სადაც წენ ნიგაძეს შენი გულის თქმა,
საუკეთესო ზრახვანი შენი გულისა. როგორც წი-
ნეთ ელესისაში, აღსარების დროს არ შეიძლება
შესვლა გაუბანელ-გაუშენდელად,— ისე თეატრშიაც.
შენ ხარ ქურუმი ამ ტრადისა და გმირთებს მტყ-
ცეთ დაიყო მისი სიფაქიზე. თეატრის საფეხურთან
დასტოვე, დაივიწყე შენი პირადი ცხოვრება და
შედი შიგ სულ სხვა ადამიანად.

ევ. მესხი.

მუსიკის მნიშვნელობა *)

მუსიკას, როგორც სოციალურ ხელოვნებას,
ეკავა და უკავია ადამიანის ყოველდღიურ ცხოვრე-
ბაში გამოარკვეული ადგილი, გამოარკვეული მდგო-
მარობა. იგი მოქმედებს მის სულოვნობაზე—მის
ფსიხიკაზე—მის გუნებაზე კეთილშობილობით!

შვილის მას მუშაობაში და დაშოშმინებით უა-
ღვილებს ცხოვრების სიღრუხურს.

ოდნავათაც რომ მიხიბვდ მოიხებდით, დაუ-
კვირდეთ ცხოვრების მიმდინარეობას, თქვენ დაი-
ნახავთ, რომ უშუალოდ არაფერძ კეთდება. ყოვე-
ლი მიზეზა-მოზერა, ყოველი ფეხის გადადგმა სწარ-

*) ქუთაისის თეატრში იანვრის 15 სახალხო ლოტ-
ბარ-მოძღვრლის მქვე ლოტებს სასიხოო საღამოზე წარმოთ-
ქული სიტყვა.

მოებს სიმღერით, რომელიც რაღაცას აგრძნობი-
ნებს მას—ან სიამოვნებას, ან ანუგუშებს—უქარგებს
სევდა ნალევლს.

მაგალითად, მომღერალ ჯარის კაცების სია-
რული და მათი ლექსების კილო გიტაცებთ და
იმათთან ერთად ფეხს აყოლებო; გაშლილი ლხი-
ნის მელოდია ძარღვს—ნერვს სწვდება, უნებლიე
გიტაცებთ, გიერთებთ ეს სურათი და გსურთ აჴ-
ყვეთ ამ მოძრაობას.

ან თუ ჰხვდებით ცხედრის გასვენება-დასა-
ფლავებას, ორკესტრით ან მგალობელთა გუნდით,
როგორ მოქმედობს ეს თქვენზე?

ან მუშაობაში ხართ გართული, რა საკვირვე-
ლია, თქვენ მუშაობას—თან სდევს მღერა, რომელიც

ფ ი ქ რ ე ბ ი

შუქურვარსკვლავს უკვე ნაკონი ჰყავდი,
რომ ცისკარმა სიყვარული გამოიციხდა.

ტრფობის ღმერთამ სათნოების გვირგვინი
მორთო, ვარდ-ყვავილებში ჩააფრქვა გნების გრი-
გალი და მოუთმენლად მიელოდა შენგნით არჩე-
ვანს.

ცელქმა ამურმა შვილს მოკიმა დაუზოგავად
და შეხს არჩევანს მოუთმენლად ისიც, ელოდა.

შენ კი ფიქრობდი,
სდუმდი,
ახანებდი.

დრო-კი თავისას არ იშლიდა და მიჰქორდა
საუტუნის მიწურულებში.

შუქურვარსკვლავმა გულგრილობა დაითაკილა,
სხვასაც აიყო და საყვაროს გადაურბინა.

დიღის ცისკარმა, დარცხენილმა, დღისით
თავი ვიღარ გამოყო.
ვარდ-ყვავილებიც გადააქნო დროთა მსკლე-
ლობამ და ტრფობის ღმერთთან ერთად განქრა
გნების გრიგალი.

ამურმაც შვილად გულგრილობას გადაამტერიო
და გაეშურა ტრფობის ღმერთთან მისაფერებლად.

შენ კი სულ სდუმხარ,
ობრაჯ,
ფიქრობ...
— რაზე ფიქრობ, ჩემო ლამაზო?
— არჩევანზე, ცნობებსა ვერფუვა.

ნიკ. გვანცალაძე.

სოფელუ...

(ბაბო ვანძახეს)

დაშორებული ტფილისს,
გაღმწოვიკარე სოფლად,
სულში ჰქარები მიეღოს,
დავეხეტები ოზლად.

არაინა მყავს ახლო,
მოწყენით მარტო ვიგლი,
ხელი ვის უნდა ვახლო,
თუ შორით იწყებ ლიფიღის...

ეჭვიარ მარტოცა ცაცხთან,
ხილან ჰკიჟინა მართოსს,
თქვენი დანახვა ჰასთან
მხოლოთ შორიდან მათროსს...

მოქუხეს ცრემლები ლავა,
ანგროთებულა ძალზე,
მინდა მივიცლა თავი
ლამაზ ლალისფერ ხალზე...

ო, ასეთია ხედრი
გაღმწოველი მწირის,
ჩემს ბედს მარადის ვყვედრი
გულიც სტირის... და სტირის...
ლაგროს ძიძიგური.

ს. ვანძაიანი.

გაიდებლეთ რა მუშაობას, გიწვევთ სამსახურს მოწოლო გრძნობათა დასამშვიდებლად.

ამ რიგად, ჩვენ შეგვიძლიან ვსთქვათ, მუსიკა განუყრელი ნაწილია ადამიანის შინაარსისა, აუცილებელი მოთხოვნითაა მისი ბუნებისა.

მუსიკა არაჰე თუ ძველი დროისაა, არამედ ძალზედ გავრცელებული ხელოვნებათაგანია.

არსებობს ხალხური მუსიკა, როგორც ხელოვნება, მაშინ როდესაც არც ხალხური მხატვრობა, არც ქანდაკება არ არსებობს. მუსიკა ერთადერთი ხელოვნებაა, რომელიც უზიარდება ყოველ-დღიური ცხოვრების მოვლენებს.

ცნობილია, თუ რა მნიშვნელობა აქვს მას სარწმუნოებაში, ომში, ცეკვაში, წვეულებაში, ჯვარობაში; სუფრული სიმღერები, რომლებიც ადამიანს მხიარულობის სულსა ჰპერავენ და თავის თავს აგრძნობინებენ მხიარულებაში, არასდღე არ მოისპობა.

სიყვარულიც ხშირად მუსიკას მიჰპართავს. როგორც ვაგნერი ამბობს: „იქ, სადაც თავდება სიტყვა, იწყება მუსიკა“.

ამ სახით, მუსიკა არის ის სულიერი ძალა, რომელიც ყოველ დღე ერთად ჰკრებს სიჩუმით მოცულს ყურადღებისაკენ ათი-ათასობით ხალხს.

მუსიკა აღივებს მათ სულსა და გულს და სხვა ხელოვნებაზე უფრო მეტად შეუისხსობორცდება ადამიანის გრძნობას.

არ არის ისეთი ხალხი, რომელიც არ ისწრაფოდეს მუსიკისაკენ; შეცდომა არ იქნება ითქვას, რომ მუსიკა არის სარკე, რომელშიაც ისახება ქვეყ-

ნიური ცხოვრება კაცისა ყველა თავისი სიტყმოებით თუ სიმწარით, ნაღველით თუ სიხარულით.

აქედან ცხადია ის გატაცება, როგორითაც ლაპარაკობენ მუსიკაზე მეოხნები, მუსიკოსებმა და ფილოსოფოსნი.

ჰიოტეს თქმით, მუსიკა არის ხელოვნებათა შორის უმაღლესი ხელოვნება, რომელიც ამალბს და აკეთილშობილებს იმას, რისაც გამოიხატავდნენ იგი.

შოპენმაუერი მუსიკას აწერს იმ ნიჭს, რომელიც ჰქვინს ყოველნაირ საიღუმლოების მოძიარობას ჩვენს არსებაში; იგი სთვლის მუსიკის მოქმედებას უფრო ძლიერებით მოცულს, უფრო ღრმად ჩამწოდამს თავისი გავლენით, ვიდრე სხვა რომელიმე ხელოვნებას.

ბეტჰოვენი იმ ზარისა იყო, რომ მუსიკა უფრო მაღადავებანი, უფრო გულსახმიერია, ვიდრე რომელიმე სიბრწყინ და ფილოსოფია.

თვით წინააღმდეგნი ლიტერატრისა ამბობდნენ, რომ მან გალობით უფრო გადაგვიბარა ჩვენი მიზნენი ვიდრე სწავლა-ქადაგებითი და ამიტომ გვაზინა უფრო მუსიკით, ვიდრე სწავლითი.

მუსიკა არამც თუ ადამიანზე მოქმედობს, არამედ ფრინველებსა და ცხოველებზედაც. ვინ არ იცის მუსიკალური ნიჭი ბუღბუღლისა, იადონისა, რომლებიც ხმატკიბილად, ხმაშეწყობილად მუსიკალურის ნიჭით ავიწყვენ თავიანთ სულიერი განცდის მარგალიტის მარცვლებს სიყვარულის აღორსში რითმით დაკრულ ქიანურზე გაწრთინილი დი-იწყებს თამაშობას. ინდოეთში, შარდენის სიტყვით,

ქაქიხთხან

ავად მყავს ჩემი ქალთამზე,
სული და გული თვალისა;
ვერ იქნა, ვეღარ გამოდგა
და ვეღარც მოიხალისა.

რამდენიც მომცეს იმედად
დაცდა დღის და ხვალისა,
წყვეულმა ციემ-ცხელებამ
ის უფრო ათავალისა.

შენი ჰირინე, ექიმო,
შენი ღონის და ძალისა,
დამდე წამალი, არეინ მყავს
გარდა ამ ერთი ქალისა.

— ასეი ქინა და ზილე ძმრით,
დააწვინევი თბილად;
და თუ მოგთხოვოს ნაღული—
წყალი აძლიე ხილად.

ტულ ჰერის მოარიდვიო,
რომ არ ისუნთქოს ბავითა,
ყოველდღე ხელი შეუწყვი
ნოყიერ სანოვავითა.

— ვიცო, მკურნალო, კარგია
რბე, მაწონი და ყველიცა,
სუკი, დედალი, ნაღები
და სხვა რამ საღვევლიცა,

მაგრამ საიდან? რა ღონით?
ზოგანო ვარ და ეული,
ლუკმა ჰურისთვის ჯაფისგან
თავიდაც ვავხდი სწეული.

მსხვერპლი ვარ სიღარბისა
და მის უღმობელ უნისა;
აბა ვინ მომცა მე ფული
დღეს ძრინს და ქინაქინისა!

მადლობელი ვარ, ჰირინე,
იმედისა და რჩევისა,
თავი არა მაქვს, გენაცვა,
ეგეთ წამლების ძლევისა.

ციცხლის ფასი აქვს ყველაფერს,
ციცხლს უკიდებენ ყველას;
ისევ მიემართავ ველ-მინდვრებს
და ბალახებს ვიხოვ შევლასა.

შოი მღვიმელი.

ერთი შხამიანი გვილია, რომელიც ფლეიტის ხმით ისეთ აუწყრელ ალტაცებაში მიდის, რომ მთელ ტუნს აყოლებს საკრავს და ამ მოძრაობით ისე სუსტდება, რომ იქვე ჰკლავენ.

თუ კი ცხოველებს, ფრინველებსა და სხვა სულადმებლებზე ასე მოქმედობს მუსიკა, რასაკვირველია, მან უფრო უნდა იმოქმედოს ავადმყოფებზე დაც და, მაშასადამე, უნდა ვიფიქროთ, რომ მუსიკა არა უმნიშვნელო ადგილს დაიკავებს მედიცინაშიაც.

ამაზე შევედგეთ დროსაც ყოფილა ლაპარაკი. „დაბადება“-დან ვიცით, რომ დაავით სცდილობდა მუსიკით შეესუმბუქებინა ტანჯვა სულისათვის.

ვიცით, რომ ორფეი თავისი მშვენიერი დაკვრით ამშვიდებდა ხალხსა და ალტაცებად მთელ ბუნებასა.

ძველი პერძნები პითაგორის რჩევით მუსიკით ჩრენის ავრცელებდნენ და სს. და სს.

ებლა ჩვენს სამშობლოს შვევებით.

ყველასათვის ცნობილია, რომ ქართველებს უყვარს სიმღერა. ერთი სამი-ოთხი შეგროვდება და გუნდით სიმღერა მზად არის.

აქ გასაოკარი არაფერია: ისენი ყველანი სოფლის შვილები არიან და სოფელი კი წარმოადგენს მომღერალთა გუნდსა, რომელსაც ყოველთვის თავისი საკუთარი რეპერტუარი აქვს.

რადგანაც სახელმწიფო არასოდეს არ ეხმარებოდა ხალხს ესთეტურ მოთხოვნების დასა-

კმაყოფილებლად, ამიტომ თვით ხალხი შველიდა თავის თავს. ამ დარგში, სტიქიურად ჰქონიდა თავის ლექსთა სიმღერას და აბამდა თავის რთულ თუ არა რთულ ცხოვრების ტრიალში.

მოწყვეტილი სოფელს, განაგრძობდნენ თერთ ამ საქმეს ქალაქში და იკაყოფოდნენ ბევრად თუ ცოტად თავის ესთეტურ მოთხოვნებებსა.

მაშ თუ ასე უყვარს ქართველ ხალხს სიმღერა, რატომ არ მოეპოვებათ ქართველებს მომღერალ გუნდთა საზოგადოება, ან თვით მომღერალთა შეგნებული გუნდი?

რატომ არაა მუსიკალურად მომზადებული გუნდი, რომლის მომზადება მხოლოდ თუთიყუშურად სწარმოებს მის ყურთა სმენის მიხედვით?

ამის ახსნა არაა ძნელი:

1) მომღერალთა გუნდი არა გვყავს ჯერ იმიტომ, რომ პოლიტიკური მდგომარეობა ჩენი სამშობლოსი რევოლუციამდე მეტრისმეტად ფრთასა ჰკვეცდა გამოეჩინა ხალხს რამე ხალისი-ენერგია შემოქმედებისა.

2) მეორე ისა, რომ მუსიკალური საქმის წარმოება ემსახურებოდა მხოლოდ მაღალ წოდებსა და არა დაბალს, ე. ი. სუვერთაფერი კეთილბოდა ბურჟუაზისათვის და არაფერი პროლეტარიატისათვის, გლეხებისათვის.

პირველადწყობათი სკოლა, სადაც სწავლობენ უქონელთა ბავშვები, სრულებით აცდენილია

მოგაპვდამი სალაშო

გარინდებული ზეცის თეატრი: ფერადი სცენა და რიდეები. აქ სალაშოა, იქ—განთიადი, და მოგონება მკვდარი დღეების.

სალაშო ჩნდება ლურჯი დასავით. ცვივა ზევიდან გლოვის იახიო. დაღონერული ფუმბუკი დასაველთს: ნელა ქრებიან მკრთალი სხეულები.

ეხიდავ, ჩრდილები რომ აირია. მზენ გაანათა საღვაც ვორები... ვიცოდე მიინც—რანაირია შენდღეი დღენი ჩემი ცხოვრების!

მე დავიანხე შენი ოცენება. (ალბათ, ის მხოლოდ მწუნე სერია). და სულ შემთხვევით შორს გამოჩნდება თავისმკვლელების მთელი სერია.

ვიგრძნე გულის დაზიანება. ზაოს წუხილი მესმის შორიდან. ეხლაც ვფიქრობდი, რომ ეს ხანება ბედნიერებას ვერ მიშვიდა.

სალაშო მიდის მკვდარი დასავით. თანდათან გაქრა იშურების ანთება. ო, ეს ფიქრები—თერთი და შავი,—მელანქოლია და ხიოზანტება!

დაო! სინათლე ღორი ამადლდა. ქარმა წაიღო ტუტის რვეული. თითქოს უტნობი დამდეს აბაღამ და მოგონება—მზე შორეული...

გობრონ აგარელი.

ქ უ რ ა შ ი

(სურათი)

I

ზამთრის ცივი ღამეა. ქვეყანას სუსხი დაუფლებია. ყველგან სირქმეა გამეფებული მარტო ძაღლების წყაფუკავი ისმის. ძნელად აუ ვინმე გაბედავს გარედ გამოსვლას, ისიც ერთი ან ორი წუთით. ვაი იმისი ბრალი ვისაც არა აქვს თავმსიფარი, ის სიცივის მსხვერპლი გახდება.

აგერ ერთ ღამავ შენობიდან მზიარული ხმა გამოდის. რა ახარებთ? სითბო, სიმძღრე, თბილი ღოგინი. ნეტავი რმათი მაგრამ, გამოცხედრე ქუხაში: პატარა ბიჭი, თმაგაბურძენილი, მომუშულა იმ სახლის კედელთან. საწყალს ტანზე დაკონკილი ჩერები აცვია, ისიც მესამედს ძღოვს ჰვარავს ტიტელვა ხორცს.

— ზნუხუთუთ...—დაუბერა ძლიერმა ქარაშოტმა და რამდენჯერმე მიახებეთა ყმაწვილი შენობის კარებს. ტირილს ძღოვს იკავებს, ცრემლები გადმოსდის, მაგრამ მიწას ვეღარ უწევს, ზედავ ეყინება. ხელედი დაჰბუხვია, განძრვისი ღონე არა აქვს. ერთი-ორი საათიც და გაითოშება.

II

შევიხედვით ეხლა იმ ღამავ სახლში, რომლის გარედაც პატარა ბიჭი ძაღვაგებს.

ყველა ამას და აი ყველა ამის შედეგებიც ნათლად სჩანს.

ესეა ქართული საზოგადოება ილღვის, იბრძვის, რომ როგორმე შეეხსოს ეს ნაკლი, მაგრამ ჯერ-ჯერობით აქედან არაფერი არ გამოდის და ან საიდან უნდა გვეაფელს ხალხი, რომელსაც შეგნებული ჰქონდეს მუსიკის მნიშვნელობა და მისდამი სიყვარული?

ეს გრძნობა, ეს სიყვარული სიმღერისა უნდა აღიზარდოს ბავშვში სკოლის სკამიდანვე, საიდანაც უნდა გვეყვანდნენ მუსიკის მოყვარულნი, ან დამუყანებელნი და საჭირო აღზრდა შეგნება მუსიკის მნიშვნელობისა საზოგადო ცხოვრების მიმოსვლაში.

თუმცა უნდა აღვნიშნო, რომ ამ რევიოლიუციონურ ხანაში, ქართულ მუსიკამ დიდი ნაბიჯი გადადგა და ჩვენდა სასიამოვნოდ, ჩვენმა კომპოზიტორებმა უკვე ჩამოაყალიბეს ქართულ მუსიკის ფორმები და ამ ცოტა ხნის განმავლობაში ჩვენს მუსიკალურ ლიტერატურას აქვს 11 ოპერა:

1. „თქმულება შოთა რუსთაველზე“, მუს. დ. არაყიშვილისა. 2. „აბესალომ და ეთერი“, 3. „დაისი“-ზ. ფალიაშვილისა. 4. „თამარ ციხერი“-მ. ბალანჩივაძისი.

5. „კოტი და ქეთო“, 6. „ლილა“ და „ციხანა“-ვ. დოლიძისი, 8 „ქრისტინე“, რეგ. გოგონაშვილისა, 9. „დედა და შვილი“, 10. „ვეფხისტყაოსანი“-ლ. ფალიაშვილისა, და 11. ბავშვებისათვის ოპ. „ოქროს თავთავი“-გეორგი სვანიძისი.

მორთული ოთახები, ვახუტებული ლუმენები, სამი ბავშვისთვის საითათოდ გამზადებული ლოჯიანი. ორი გოგონაა, ერთი ბიჭი. გოგონები თამაზობენ, დარბიან, დასდევენ ერთმანეთს. მაგიდაზე აწყვია თეთრი პური და ნაირ-ნაირი საქმელები.

დღე-მამა მაგიდას შემოსხდომიან, ვახაშს შეეკეტვიან და თან მასლაათობენ. პატარა ბიჭუნა მოწყენითა ზის დედის გვერდით.

— შვილო, გიცი, რატომ უნდა არა თამაზობ? — ჰკითხა დედამ თავის ბიჭიკოს.

— მგონია კარგათ ვერ არის, დაძინე. — უთხრა ლეომ ცოლს.

— წამო, წამო, ჩემო ნუგეშო, დაძინე. — ამ სიტყვებით აიყვანა დედამ პატარა გივი და ბავშვების დასაძინებელ ოთახში შეიყვანა.

ამ დროს გარეთ ქარმა საშინლად დაიღმუვლა ხის ტოტებმა ლაწა-ლუწი დაიწყეს. ქუჩიდან შესასვლელშია სახლის დიღმა კარებმა ზედი-ზედ მძლავრად დაიჯახუნა

— წავალ, ვნახა რა აჯახუნებს, აღბად ჩაუკეტავი დარჩა. — სთქვა ლეომ, დაიხურა ქედი და გაივდა. ჩაივდა კიბეზე და გამოალო კარები, მის წინ იდგა ექვსი წლის ბავშვი.

— ვინა ხარ მანდ, რა გინდა?

— ობოლი ვარ, ძია, მცოცა, მშვიან, შემიშვი, გავთბე! — უთხრა კანკალით პატარამ ლეოს.

ამასთანავე, ახლო მომავალში დათავდება ექვსი ახალი ორიგინალური ოპერა.

მაშასადამე, მეტისმეტი ვაცხარებული მუშაობა სწარმოებს ამ დარგში და ყველა ამის სულის ჩამდგმელი არის ხალხური მუსიკა.

მაშ გაუშვარჯის ქართველ ხალხს, მისკულტურას, მის ესთეტიკას, მის-შმოქმედებასა და მის ხელოვნებას!

ილიკო აბაშიძე.

ჩრეთსორი ა. ა. ტურგანოვი თურქულ პრესის ხელმძღვანელი.

— დაიკარგე აქედან, შე ქურდო, მაწანწალა! — წარმოსთქვა ლეომ გაჯავრებით და სახლის კარები ჩაკეტა შიგნიდან.

— ვინ აჯახუნებდა? — ჰკითხა ლეოს ცოლში.

— რა ვიცი, ცოტა მაწანწალა დაიბრუნა ქუჩაში! — მიუგო ლეომ და პატარა გივის დააცქერდა.

— როგორ არის?

— სიციხე აქვს.

— ეგ იმიტომ, რომ თბილად არ აცვია! უჰ, რა რიგ ჰყინავს გარედ. — სთქვა ლეომ, აკოცა გივის შუბლზე და ფეხკარგვით დაიდა სასადილო ოთახში.

III

მეორე დღით აღრე მეგზოვემ ფეხით შეანძრია სახლის კედელთან მიკუნტული ნ-ნ წლის ბიჭი.

— ადგი, ბიჭო, რას აკეთებ აქა? მაგრამ ბიჭი ხმას არ იღებდა.

მეგზოვემ ხელით გასინჯა და თავი ჩაქვია ნაღვლიანად:

— საცოდავი, სიმშოლ-სიცოცის მსხვერპლი გახლდა! — ჩაილაპარაკა.

გენო.

ჩვენნი მხატვრები

მხატვარი ირაკლი თოიძე.

ახალგაზრდა მხატვართა შორის ფრიად საბატიო დღეილი უკავია ირაკლი თოიძეს.

დობიდა 1902 წ. ქ. ტფ. შეიღობა წლისამ დაიწყო ხატვა. 1913 წ. მისი ნახატები გამოვიდნა ქ. მოსკოვში „საბაჩი პოდვალ“ში, რომელთა შორის 20 ნახატი შეიძინა პროფ. კულბინმა, 30 მხატვ. ასოციაციონომა წაიღო პეტროგრადს და მრავალი ნახატი შეიძინეს სხვადასხვა მხატვრებმა.

ჩვე გამოცემულ წიგნში „ახალგ. მხატვ. შემოქმედება“ მოთავსებული იყო რამოდენიმე მისი ნახატი.

1914 წ. ტფილსში ჩამოვიდა პროფესორი კულბინი და წაიკითხა ლექცია ფუტურისმზე, სადაც შეეხო ირ. თოიძეს, როგორც ორიგინალურ ნიჭს.

1916 წ. ქართულ მხატვ. საღამოზე მისმა გამოფენომა ფანქრით ნახატებმა და პანოებმა საზოგადოების დიდი ყურადღება მიიპყრო.

1919 წ. ქართვ. მხატვ. გამოფენაზე ირაკლი თოიძემ გამოიფინილ სურათებით დავებანება გარკვეული საკუთარი სახის შემოქმედება. მისი სურათების ძირითადი ხაზისა და ფერები პრესაში ერთ-ერთ ულოკინებით აღნიშნული იყო.

შამინდობა მთავრობამ ირ. თოიძეს დაუნიშნა სტიპენდია და ერთი წლის შემდეგ უნდა გავეგზავნა საზოგადოებათ. მაგრამ ეს განუხორციელებელი დოაჩა, რადგან მოხდა საქართველოს გასამართლება

1920 წ. იანვარში ირაკლი თოიძის მიერ დახატული იყო ქიმიკონსა კლდობი, რაშიაც მან გალოინრა დიდი დიკორატიული ნიჭი. კვლავ პანონია შორის აღსანიშნავია დიდი პანო „მხატვარი და ალიაფერნა“.

1921-1922 წ. უმთავრესად ხატავდა დეკორატიულ ხასიათის სურათებს. სხვათა შორის, მისგან დახატულია: ოზურგეთის, ასკანის, ქვიშეთის და სხვა თეატრები, რომელნიც არან საუკეთესო ნიმუშები საქართველოს პროვინციებში ასაშენებელ თეატრებისთვის.

ირაკლი თოიძის უკანასკნელ ორი წლის ნაყოფიერ მუშაობის შედეგია: „დღეობა“, „ჯორითის“, „მთის იდილია“, ქართულ მოღვაწეთა პორტრეტები და დიდი სურათი „რევოლიუცია“, რომელიც შეიღებრა უნდა ჩაითვალოს და რომლის მნიშვნელობა აღსანიშნავია ქართულ მხატვრობაში.

როგორც ვიცით, სახლოენო მთავარ კომიტეტმა დიდი ხანია, რაც საჭიროდ სცნო ირ. თოიძის სახლვარგარეთ გავგზავნა. სასურველია ნიჭიერი ახალგაზრდა მხატვარი დროით გაიგზავნოს სახლვარგარეთ სახატვრო ცოდნის გასაფართოებლად.

რევოლუცია

აი ეშვება სასთაოროთ მთიდან ბელოდი, მარქ. ფა ცხენით მოაქროლებს წითელ ბაირაღს, უკან მოჰყვება შავი ხალხი, მხენ და გულადი, და შეიკვეთენ მუწხარ სიტყვით დასანგრევდალას.

ასეთ დღის მოსვლას საუკუნე ვერ გაუკინებს, ყველან ტირიან... ღრიღებენ... სისხლისა ნთხვეით, შავი ლაქები დაანდებდა მიწაზე მიწებს, და თეთი ბუნებაც ცოცხლს ჩაიშლავის დღეების ხევით.

ღამდება ისევ, როგორც ღომის ამომთქნარება, სისხლას გუბებებს ებარება რევოლიუცია, მიწას მოსწყინდა ჯინჯილებს მუღამ ტარება, მას მუშებისთვის არაფერი არ მიუცია.

და ახალგაზრდამ მკედარ კაცების ბარკადებზე, დრომა ამართა უძლეველი და უფარდელი, დეპატრონა ქარხნებს, სოფლებს და ქალაქებზე ჩაქუნმა დასდგა საშუღამოთ მაგარი გოდემლო.

კაიუს პელი.

რევოლიუცია.

ეპსპუსნიპი სოსან

ისევ სიშორის ცეცხლი მიზიდავს, არ მინდა გული სამაგეს მივცე. მე ხომ მინდოდა გასვლა მიწიდან, მე ხომ მინდოდა გაფურენა ცისკენ.

იქ უხილავე მზარე მიცილია, და ნისლიანი უსაზღვრო სივრცე. მე ხომ მინდოდა გასვლა მიწიდან, მე ხომ მინდოდა გაფურენა ცისკენ.

იმ პლანეტებზე ფიქრი მიმძიმდა, და გაგიჟებას ველოდი ისევ. მე ხომ მინდოდა გასვლა მიწიდან, მე ხომ მინდოდა გაფურენა ცისკენ.

ისევ სიშორის ცეცხლი მიზიდავს, არ მინდა გული სამაგეს მივცე. მე ხომ მინდოდა გასვლა მიწიდან, მე ხომ მინდოდა გაფურენა ცისკენ...

ბერტი გრანელი.

ჩვენი პოეტები

ბარნეტი ბარნელის პოეზია.

ნიცემ ამბობს: „ყველა ნაწიკე-ბიდან მე მომწონს ის, რომელიც არის სისხლით დაწერილი. და სწერე სისხლით, მაშინ გაიგებ, თუ რა არის სული“.

და სწორედ გრანელის პოეზია, დაწვებული პირველი ლექსიდან ბოლომდე, განხორციელებულია ამ აფორიზმის.

მგოსანი ბერტი გრანელი.

საღამო, კანკალი სანთლის, ირგვლივ დაწვლილი ნსლი, ფართული წამების ლანი, პოეტის ცრემლი და სისხლი.

თუ მელანქოლია, გარეშეს, მსოფლიოს ტრალიკული შეგრძობა პოეზიაში უღიბა, გრანელი ქართულ პოეზიაში უთუოდ ნიჭიერი პოეტია.

იგი, ვით ჯვარზე გაკრული ქრისტე, იწვის პოეზიის რელიგიისთვის.

საშინელი გულის დამღრღნელი პარუსი: არა-რაობა, სიკვდილი, ვით უღაბნოში უწეყო ზარების რეკა გაიანის მის პოეზიაში.

იგი იმპერსონალურია. მისი პოეზია ბოგემუ-ირ რაციონალურია ისე, ვით პოეტის ცხოვრება.

მშვენიერი პარადოქსია თქმა რემი დე გურმონის: „პოეტები იყუფიან ორ კატეგორიად: პოეტები სიმბოლისტები ანუ ნიჭიერნი, პოეტები რელი-სტები ანუ უნიკონი“.

იმპერსონალისტის წინ, წერილობანი მოვლენა, გარეშე სავნები იზინდებიან.

ყო ელდლიური მოვლენა ვერ იწვევს პოეტში პოეზიის ცეცხლს,—პოეტს აწუხებს მსოფლიო რაო-ბა, ფართო ფორმით. მისი პესიზმი თუ ოპტიმიზ-მი არ არის რუტინის, მიფ-მოფის, არამედ საერ-თო, მსოფლიოა.

ასეთია ტ. გრანელის პოეზიაც. მასში არ ის-მის პოლიტიკური თუ ეროვნული პოეზიის ბარ-ბანი.

მისი პოეზია დაწმენდილი სისხლი და ცრემ-ლია, ნიჭიერი ვანცდის მქონე პოეტის, რომელსაც უთუოდ უგრძნია, რომ პოეზია განცდა,—შეუიჯე-ბელი სიტყვია მსოფლიო ლიტერატივიზმის წინააღ-მდე. იგი აწმებრებაც, მელანქოლიით, პოეტს სი-სხლით, ცრეულით, მიცვალებულებით, კუბოთი, კორიეების ზარების რეკით.

მისი რაკალი ინტუიტიური ცდაა მსოფლიოს რეინის რკალის გარღვევის.

მისი ლექსი ირრაციონალურია, სტრიქონები არ კავშირდებათ ვიწრო ლოლიკურ ძაფით. თვითოეფ-ლი სტრიქონი ცალკეა—მეორესთან დამოუკიდებ-ლად. სულის სიღრმიდან გონების გარეშე ტანჯვით

ნახატი ირაკლი თოფჩისა.

ამონაბაღია, მაგრამ იქმნება ლექსი ჰარმონიული, ვინაიდან მისი პოეზიის საშუა ირრაციონალი მელანქოლიურია.

ტ. გრანელს, ვით ბოდლერს, ჰაშიში უყვარს, ქარი და ღამე.

ქარი როცა უძილობით დათენითლ პოეტს თმის უწიწავს...

ქარი ღამეში: ჰქრის უზინარი ქარი, „რალაც“ სახეს, თვალმს ხედება, გრალიებს, „სხელი არ სჩანს...

მას უყვარს ქარი და ღამე, ორივე იღუმბლი, ძლიერი და უცნობი.

აი მისტიკა ტ. გრანელის პოეზიის.

იგი სინამდვილეში თანამედროვე ქართული ბოეგმა...

მისი ბინა ქუჩაა, მშობლები ქარი და ღამე - ღამენათევე პოეტის განთიადის შეგებება. უსაყვარლესი და სიუჟემ-სინარტოვე.

ეს ქვეყანა მისთვის გამოუცნობი სფინქსია. მას არ სჯერა სიცოცხლე... ამ ქვეყანდ არა აქვს სულის ბინა. არ სჯერა, რომ სიკვდილი ნიიღებს.

ერთ წუთს იგი კენის მოდგმაა, „მოდის სისხლიან სამაზრიდან“. მისი სული კენის დაქცეული სისხლია, ამისთვის იგი ფატალურად განწირულია ტანჯისაყენ.

მაგრამ იმავე წუთს იგი სათნო ქრისტიანია, რომელიც ცერ ეტევა ამ ქვეყნის რუტინაში.

„სული სხელის სწი ტუსალია.

სული უცნობი, სული ანგელიოზი“.

ან კიდევ

„რა ეჭვა გაფრენა მე არ შემიძლია,

რომ ვნახო ქვეყნის ყველა პლანეტები“.

აქ არის ბოლომდე გამართლება ამ მოთქმის:

„ტერენტე გრანელი მოდის სისხლიან სამაზრიდან.

იქნებ ეს იყოს ქრისტე მეორედ მოსულა“.

ტ. გრანელი პოეტი: ცრემლის, მელანქოლიის, „სიცოცხლის შიშის“, უიმელო სივრცეების, მწუხარე გედების.

ყველა ეს სახიერდება ირრაციონალურ-ბუნტარული შედევრებით. პოეზიას უყვარს უკიდურესობა, მაგრამ პოეტის სული არ არის ერთფეროვანი. იშვიათია პოეტი ერთი მოტივით, ერთი ხაზით დამთავრებულიყოს. პოეტის სულში ბოლომდე ხდება ცვილიება, გარდატეხა გარეშეს თუ სუბიექტიურ შეგრანობაში.

ტ. გრანელმა უკიდურესობამდე მიიყვანა „სიკვდილის პოეზია“. არ ვიცი რომელ ქართველ პოეტმა იგრძნო უფრო მწვავედ „სიცოცხლის შიში“ ვიდრე ტერენტე გრანელმა.

მაგრამ საკითხია დარჩება პოეტი ამ სფეროში, უცვლელი, ერთფეროვანი, ვით ფეტის ღამაში პოეზია, თუ მოისურვებს რაკლის გარღვევას, ახალი მელანქოლიური გზების ძიებას?

თანამედროვე პოეტი ხასიათდება ინტელექტის სიმბალით. ტერენტე გრანელის სურვილია დამტკიცოს: პოეზია ირრაციონალ-ინტუიციანა და არა ინტელექტა.

პოეტი გამარჯვებულია ლექსის ტენიკაში.

მწუხარე შინაარსი ასეთ მსუბუქ რითით იშვიათი მოვლენაა.

ტ. გრანელი კულტურული პოეზიის მატარებელია და ქართველ რჩეულ პოეტთა რიგში ადგლი ექნება.

ამით არ ამოიწურება ტ. გრანელის პოეზია.

ლანარი.

რ ე შ ი ს ო რ ი

(ქართულ თეატრში, ქართული პიესის მომზადების დროს, ქართველ მსახიობებთან)

შორში რამეტიანი.

სამეცადინო ოთახში დასი თითქმის შეგროვილია, აკლიან ზოგიერთები.

მოკარნაგე ქალბები ზის და „ოსტრობს“— დაუსრულებელი კისკისი და ღრინაგელია.

სცენარისტი რამდენიმე მსახიობთან ერთ კუთხეში ლოტბარობს „აბადილიას“.

მოპრემიერო მსახიობი ვაჟი მეორე კუთხეში რამდენიმეს ეღაგება: რა უფრო სწორი ხაზია ქართული თეატრისათვის—რეალური პიესები, ჩვენი ავტორები (თუნდ ჯერ ხანად სუსტინეც), თუ ფურტურიზმი, ექსპრესიონიზმი, სასოგადლოთ მრავალი „იზმი“ და უცხოელი ავტორები?

ამ დროს გამოჩნდება რეჟისორი: „გამარჯვებით, здравствуйте господа. „პარლან“, ამხანაგებო. Нус, давайწყობო. (მიუბრუნდება სცენარისტს) Обставайте, пожа-луйста, პიოელი მოქ.

„Где суфлер? აა, დაეჟიეთ (ტაშს შემოაკრავს), тише, тише, ვიწყებთ.

იკით თქვენი როლი какоგო ხარაქტერა? გარეგნულად გავეროპიავებულა, ა ნა самом деле азиатка, პო და...

სიყვარულის სცენაში, это так сказать „კვინტესენცია“ თქვენი როლისა, нужно быть не обузданной, не обузданной...

მავურებელს ცეცხლი უნდა წაუკიდოთ, ცეცხლი .. он должен хотеть в место актера, самому быть თქვენს მკლავებში... поняли? აა...

მოითმინეთ, „ატანდე, ატანდე“, ეგრე უცებ არა, постепенно, постепенно...

თქვენ კი, ყმაწვილო, უნდა დადნეთ, растя-лись, совсем растяяли... მიზნეილი თვალბები... вот так, вот так... კარგია, კარგია... „შედევრ“...

(რომელიღაც კუთხეში სიცილო).

Стоп, стоп... რა დაგებართად? В чем дело? აა, თქვენა ბრძანდებით! Хорошее дело... ჯერ დაიგვიანეთ და ეხლა კიდევ тут у меня анекдоты расказывааете... მიბრძანდით... (სცენარისტს) от-метка... მიბრძანდით... „აუფიდერზუნენ, აუფიდერ-ზუნენ“.

ვანო ბარკველი.

ქართული თეატრის ოდისეა

ვეუბნები ახალგაზრდობას!

ქართული თეატრი წარმოიშვა და განვითარდა მაშინ, როდესაც მთელი ევროპა—მთელი რაიონული განიციდა და დიდ ტენილებს დრამატულ ხელოვნების დარგში.

ეს ეპოქა უნდა აღინიშნოს, როგორც კონვენიალობა მსახიობის და მწერლობის შორის ასეთივე კონვენიალობა მოხდა ჩვენშიაც.

ივანე მაჩაბლის (ლიტერატურაში) და მაკო საფაროვა-აბაშიძის (თეატრში) მოვლენა—ქართულ სცენისთვის სასწაულია პირდაპირ.

მარტო ეს მაგალითი საქმათა, რომ გაიგოს თეატრის მომავალმა ისტორიკოსმა მთელი პოტენცია წარსულის.

მაგრამ ქართულ თეატრის ისტორია ამ რკალით არ შემოიხანუბა. ჩვენი თეატრის ცხოვრების ფურცლები სავსეა წარსულის მშვენივლით და სურსელებით. თვითველი სტრუქტურის ამ ცხოვრებისა და დიდებს თვის დიალობს და ჰარმონიულ უკვდავებს.

ქართულ თეატრის ბრწყინვალე წარსულში ჩვენ ვხედავთ ბრწყინვალე მომავალს. მხოლოდ ეს წარსული თვისი ღრმა შინაარსით და განცდიით უნდა გვაძლევდეს სრულ იმედს მომავლისას.

ეს ძვირფასი სახელები, რომელიც მოოქროვილა და მოოქვილი იქნება ქართულ თეატრის ისტორიის ფურცლებზე—თავდებია ჩვენი გამარჯვების ამ დარგში.

ქართული თეატრის წარსული დიდებანი, ჩვენ მომავალ თაობის მოგონებაში გადავლენ ისე, როგორც „ილიადა და ოდისეა“-ს დიდებული ვახდაპრებული გმირები.

ნათრ ჩუქურთმით გადავშალეთ ჩვენც ეს ჩვენი დაუფიწყარი და დიდებული გმირები.

მაკო საფაროვა-აბაშიძისა.

გენბათე გაიცნოთ ქართულ თეატრის ისტორია? გაიცანით მაკო საფაროვა-აბაშიძისა!

გსურთ გაიგოთ ქართულ თეატრის წარსული, მისი ჭირვარაში? გაიცანით—მაკო საფაროვა-აბაშიძისა.

გენბათე ნახოთ არტისტიულ ბოღემის პირმშო შვილი? ნახეთ—მაკო საფაროვა-აბაშიძისა.

გსურთ თუ არა იხილოთ დიდი ხელოვანი თვისი სინამდვილით, თავისი გრანძეულობით და სიბრძნით, იხილეთ—მაკო საფაროვა-აბაშიძისა.

გენბათე მოისმინოთ მაღალი აზრები თეატრის დანიშნულებაზე, დრამატულ ხელოვნებაზე, მსახიობის შემოქმედებაზე? მოუსმინეთ—მაკო საფაროვა-აბაშიძისა.

ვინ არის მაკო საფაროვა-აბაშიძისა?

ასეთი შეკითხვით ჩვენ წინაშე წარსდგება მხოლოდ უკულოტურო ადამიანი.

განა შეიძლება შეკითხვა:

ვინ იყო: სარრა ბერნარი, დუზე, სილონის, რისტორი?

აღბათ, მაკო საფაროვა-აბაშიძისა ამბათან ერთად თეატრის ისტორიკოსი ვახდაპრებს და მის

სახეს გამოაკვეთავს როგორც სახეს იდეალურ მსახიობისა.

მაკო საფაროვა-აბაშიძისაზე დაიწერება ცალკე დიდი წიგნი.

ლადო მესხიშვილი.

ქართულ თეატრის მუნე სიულლი!

დიონისის მიერ ნაკურთხი. სცენისთვის დაბადებული და განუმეორებელი.

არტისტი: „თავით-ფხამდე“.

მის სახეზე დაიწერა სასწაულება და ზემთაგონება.

არტისტიული ნილაბი ფილოსოფის მიერ ნაკვეთი. ვულკანის ტემქერაშენით.

თუ გენბათე, ქართულ თეატრში, მხოლოდ ლადო მესხიშვილი ეკუთვნის სახელს „ქენტავრი“-ს.

ვასო აბაშიძე.

გაგახსენდებათ როგორც ტკოლისი!

ქართულ თეატრის წარსულს მარტო ვასო აბაშიძეს სახეზე ვამართლებს.

ამ ნიჭში მოცემულია ქართულ ბუნების ხალისი.

და იგი დარჩება ჩვენი თეატრის ისტორიაში. როგორც—კოკონი.

ნატო ვახუშტია-ცაგარლისა.

ხანუმა, ხანუგრა, ფროშარი, კუქუსქინა, გოროდნიხია—ეს პორტრეტთა გალერეია დაამშვენებდა ყოველ სცენას.

სცენიურობა და დრამატული ხელოვნების სისრულე ნ. ვახუშტია-ცაგარლისაზე უკეთესს იქნაღარ აოვიდა.

ამ მსახიობაქალში მოცემული იყო ისეთი სცენიური თვისებები, რომლითაც მაყურებელს პირველივე გამოსვლისთანავე სავსებით დაიპყრობთ. ეს თვისება არის არტისტის მბატყრული ზომიერება. ნ. ვახუშტია-ცაგარელი მარტო ამ ღირსებათაც შესდგება ჩვენი სცენის მაღალ საფეხურებზე.

ლიზა ჩერქეზიშვილი.

ბეგერი შეცდომით ვიქრობას, რომ ლიზა ჩერქეზიშვილი ნ. ვახუშტია-ცაგარლისა გავრძელება იყოს თითქმის!

ნამდვილად კი ეს ორი დიდათ ნიქეირი მსახიობანი ერთმანეთისგან თავიანთ საკუთარი სახიერებით და ინდივიდუალობით სასტკად განსხვავდებიან.

ლ. ჩერქეზიშვილი უმთავრესად საყურადღებოა: სალი კომიზმი—დიდი პათოსით უმაღლესს თეატრალობაში გადასული, სადაც ყოველი მისი შტრიხი თავისთავად სიხარული და აღტაცებაა, წინააღმდეგ ნატო ვახუშტიას განცდის სიღრმისა. ლ. ჩერქეზიშვილს აქვს განსაკუთრებული რეპერტუარი და დღემდე მას ქართულ სცენაზე მაღალი არავინ არა ჰყავს.

კოტე მესხი.

ქართულ სცენაზე თუ ვისმეზე ითქმის ჯენტლმენობა—ეს მხოლოდ კ. მესხზე.

არტისტი—არისტოკრატია. დიდი კულტურით. შეიძლება ქართულ სცენისთვის ერთადერთი ამ მხრივ.

ქართულ სცენის ა. იუჟინი. უკეთესი შედარება ვერ მოიპოვებ. ამაყლით, თავისი ნიჭის ხასიათით და სცენიერ მიხვწვით კოტე მესხი—ნამდვილი ა. იუჟინია ჩვენი სცენისთვის.

კოტე ყიფიანი.

კოტე ყიფიანი არ იყო უნივერსალური მსახიობი. იგი ნამდვილი ქართული ბუნების და განცდის ადამიანი იყო და აქი მხატვრულ სახეებში გამოჰკვეთა ანანია და სვიმონ ლეონიძე.

კოტე ყიფიანი უკეთესობიდან არტისტი იყო და რა იყო მასში ყველაზე უფრო ძვირფასია—ის სიღაძრავის და სიღამაზე ქართული ენის.

ქართული დიქცია სრულ განსახიერებას პოულობდა კ. ყიფიანის მხატვრულ მეტყველებაში.

ვალერიან გუზია

ქართულ თეატრის გაჭირვების ტალღების დიქრფას სახეის შორის მისი არტისტიული მასკა მრავალნიღადა არის საყურადღებო. მაღალ შუბლზე დანაკრებული ნაკეთები—გადამოვლილი როგორც დიდიხეული გამებო. მისი სახის ზევიადი გამოხილვა მშრალია თითქმის, მაგრამ მანვე იცის განათება უეცარის ცეცხლის ტიხილებით.

ბაბო ვალიაშვილი.

ქართული თეატრის დედა, პირველი დრამატული მსახიობი, ორიგინალური და უცხოეთის რეპერტუარის შემქმნელი, რომელმაც, ხელოვნების სიყვარულით ანთებულმა, სიციხელ სამშობლო სცენას შესწირა.

ნინო ჩხეიძე.

ქართულ სცენის ღუბე ნინო ჩხეიძემ შექმნა რომანტიკა ჩვენ სცენაზე. მარგარიტა გოტე.

მაკაა, ზეინამი და მელდე უკუდავი სახეებია ქართულ სცენისთვის. მისი უსათუთესი თვისება, როგორც მსახიობის, არის: ღირსი, ა—მაღალ ტრავაგინში გადასული.

ნ. ჩხეიძის ხმა და პათოსი ქართულ თეატრის ისტორიაში დარჩება როგორც სტრადივიარიუსის ვიოლა-კაემინა აკკორდებით მეტყველი..

ამ ქურუმთა ქურუმებში კიდევ არიან სახელები, რომელთა შესახებ ქართული თეატრის ისტორია ყველა მათგანზე მეტერ რამეს იტყვის. ესენი არიან: მუჟ. მესხი, ნინო დავითაშვილი, ნ. ჯგაბიაშვილი, ქეთო ანდრონიკაშვილი, აღუქანდრა კარგაჩივილი, ტასო აბაშიძე, ალ. იმედაშვილი, ვ. გამყარლიძე, ვ. შალაკაშვილი, კ. შათირიშვილი გ. იშხნილი, შალვა დადიანი, ნ. გოცირიძე, გ. გედევანოვი და სხ.

ყველა ამ ძვირფას სახეებთან მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ქართული თეატრის ზედი და სახელოც. ესენი სცხოვრობდნენ ქართულ თეატრისთვის. ქართულ თეატრის ტკივილებში მათი საკუთარი ტკივილებიც იყო. ქართული თეატრის სიხარული—მათი სიხარული.

არა. მე არ მინდა ესთქვა: ესენი მარტო დიდი არტისტები იყვნენ მეტოქე,—ესენი დიდი გმირებიც იყვნენ.

ყველა მათგანმა სათითაოდ გაიღეს დიდი მსხვერპლი ხელოვნების ტაძრის საკურთხეველის წინაშე ქართულ თეატრის კიდლების გასამაგრებლად და ყველა მათგანს შეეძლო ქართულ თეატრისთვის იქეთა დიდებულ პოეტის სიტყვები.

„ერთ ბედ ქვეშა ვართ ლაზავ მე და შენი“ დიდება ჩვენი თეატრის წარსულ დიად სახეებს, რომელთა სახელით იამაყებს ჩვენი ახალი თაობა და რომელთა ძვირფას მაგალითებზე და პატივისცემაზე გამოსტედავს ქართულ თეატრის დიდებულ მომავალს.

ვახტანგ ვარაიკი.

გ ა ხ ს ე ნ ე ბ ა

„თეატრი და ცხოვრება“ ს ამა წლის მეორე ნომერში იოსებ იმედაშვილის დაბეჭდილმა წერილმა იოსებ დავითაშვილზე „მუშა-მწერალმა მამამთავარი“, სადაც ნათქვამია, რომ ი დავითაშვილი იყო ერთი მესკურთავანი ჩვენში არალეგალური ბეჭდვითი სიტყვის ჩასახვისა, გამახსენა შემდეგი გარემოება იმის ცხოვრებისა, რომელიც მე ვერ მოვიხსენიებ ჩემს წინამდელ წერილში იოსებ დავითაშვილზე (1914 წ. „თეატრი და ცხოვრება“ № 4).

მართლაც, ქ. ტფილისის მუშებში პირველი გამავრცელებელი არალეგალური ლიტერატურის იყო მუშა-პოეტი იოსებ დავითაშვილი. ქ. გორში სამოცდა-ათიან წლებში უკვე საკმაოდ ფართო წრე იყო ხალხოსნებისა—სოციალ-დემოკრატიკონერებისა. ვასო დეკანოზიშვილმა და მე ვსთარგმნეთ არალეგალური წიგნაკები: „თახი ძმის ზაბაირი“, „ზღაბარი კაეიკიზა“, „სმეშილი სამარაში“ (самарини гора) და სხვა. ეს ნათარგმნები რამდენიმე ცალად გვექონდა გადაწერილი და ვავრცელებდით ხალხში.

ქარვად მას-ეს, იოსები მოვიდა გორში დასთან და ვარჩა აქ ვაცენა ჩვენს წრეს და სიხარულით ცას დაეწია, რომ ნახა ჩვენი თარგმნები: ტფილისში იშვიათია ქართული არალეგალური ნაწერებო, —გამოგვარდა თითო ცალი ჩვენგან ნათარგმნი წიგნაკებისა და წაითო ტფილისს. კვლავ დაბრუნდა ჩვენთან და ფართოთ გვეცინა არალეგალურს ლიტერატურას. რუსული არ იცინა, მაგრამ გადავცემდით ხოლომე ქართულად შინაარსსა და იგი ვავრცელებდა მუშებში. გორში მაშინ სად იყვნენ მუშები, იყვნენ მხოლოდ ხელოსნები, რომელთა შორის ჩვენგან უკვე იყო ვავრცელებული რევოლუციონერული იდეები. იოსებმა შირადა დიდიოდ ტფილისში მუშებთან და უზირიერდა ახალს აზრებსა.

საზოგადოდ, ეს წყნარი, მშვიდობიანი კაცი აღსაყვ იყო შინაგანი ენერგიით და თვავდაკვლით მუშობდა მუშა-ხელოსანთა წრეებში, განსაკუთრებით ვრცელებში, რომელთა გათავთცნობიერებისათვის მართლაც და დაუღალავად დღევროდა.

ქეშმარტად ამ პირველ პიონერს მუშა-მწერლობისას უნდა მიეცეს დღეს პროლეტარულ სახელმწიფოში სათანადო ყურადღება და უნდა გამოიცეს არა მარტო მისი ნაწერებო, რომელიც დღეს აღარც კი იშოვება, და შეამკონ მისი ძვილოთ რომელიმე ბალი, როგორც ამბობს დასახელებულ წერილში იოსებ იმედაშვილი, —არამედ რომელიმე ქუჩასაც დავრქვას მისი სახელი.

ნ. გაგლოზიშვილი.

ბვირიდან ბვირამდე

ვისთვის—რისთვის?

ჩვენს ქურნალს ჰყავს ისეთი მკითხველები, რომლებიც სხვა გამოცემას თვალსაზრის ვერ აღდგენენ, ან ვერ ერკვიებიან და მკურთ ჩვენის გამოცემის საშუალებით ოდნავ მაინც გაეცნონ საზოგადოებრივ შინაურ თუ უცხოეთის ღირსშესანიშნავ მოვლენათ. აი, სწორედ ამ მიზნით ვწყობთ დღეიდან „ვირიდან კვირამდე“-ს შემოხილვას, ჩვენი ძალღონის მიხედვით. ნუ ვინ დაგვემღურება, თუ ამ განყოფილებაში უფრო დიდი ხნის ამბებიც მოვიგონოთ, ან ჩვენებურად შევიფასოთ.

ამ გასული ორიოდ-სამიოდე კვირის განმავლობაში ბევრი რომ საყურადღებო მოხდა შინ თუ გარედ, მაგრამ ახლა ყველას ვერ მოვხვებთ ხელს. სადაც არ იყოს—ცოტა კმაიროს.

გლოვის კვირა.

სწორედ ასეთი იყო გასული ორი კვირა არა მხოლოდ ჩვენსა, რუსეთში, ვაშკოთა რესპუბლიკებში, არამედ მთელ მსოფლიოშიც.

ეს გამოიწვია ლენინის გარდაცვალებამ. მთელი ორი კვირის განმავლობაში გახუთების ზღვა მხოლოდ ლენინის ტალღებით ბობოქრობდა.

რაც, შეიძლება ითქვას, ლენინმა სიცოცხლით ვერ შესძლო, სიკვდილით მოახდინა: მთელი მსოფლიო შეარხია, შევახანჯრა.

ჩვენმა დედაქალაქმა ხომ არ ჩვეულებრივად იგლოვა. ნამდვილი პოეტური, მაღალხელოვნური იყო გლოვა იგი: შავ-არსია მოვლებული ღუმრწითელი დროშებით, მწვანეულობით, ხაირი ლოზუნგებით, აღაღებით და სხ. ახატულ-ჩახატული შერობა-დაწყობებულმა-ქუჩებში, გასაოცარი იყო, ზღაპრული... ჯადო ხელით არა გაკეთებულა, არამედ შექმნილი.

ლენინის სურათ-აღალმა ყველგან საპატიო დარაჯით (ბევრგან ქალ-ვაჟით).

ხაირი ხაღვისი—განსაკუთრებით მუშა-გლეხთა და სხ. გაერთიანებული სამელოვიარო მსგელოება! დიდი, ზეიადი, ერთსულოვანი!.. ლენინის სახელით მონათლეს ბევრი ქალაქი, დაბა, სასწავლებელი, ქუჩა და სხ.

სხვათა შორის, ტფილისმა, მრავალ მირქმათა გარდა, თავისუფლების მოედანს ლენინის სახელი უწოდა.

ეს კი... გვიანი არც თვითონ ლენინს მოეწონებოდა, რადგან იგი კერძო პიროვნებაზე მალა ზოგადს აყენებდა. თავისუფლებას თავის სახელით არ შესცვილდა.

ასეთი საქლოვარო ძაძა-მოსილობა ტფილისის არ ახსოვს, ასეთი დაკრძალვა—მთელ მსოფლიოში—არც ერთ მეფეს, არც ერთ მეფეებს!

დიდებული ადამიანი დიდებულად ჩაბეჭდა მოდგმათა სსოვნაში!

ინგლის-ს მუშათა გამარჯვება.

სწორედ იმ დროს, როდესაც ლენინმა თვადი დახუჭა, ინგლისში მუშათა პარტიამ ვაინარჯვა და შესდგა მუშათა მთავრობა რამზეი მაკონალდის თავმჯდომარეობით.

მინისტრების უმეტესობაც მუშათა ცნობილი ბელადებია.

მაკონალდსა და მის ახლობელ იმხანათ ჩვენი ქვეყანა იცნობს, იგინი ამ ოთხი წლის წინად ჩვენში იყენ.

მთავრობას, მაკონალდის მესვეურობით, განუზრახავს შინაურ და მსოფლიო ურთიერთობის მოგვარება, რაიც ასე საჭიროა მთელი ქვეყნიერობისთვის.

ამ ქეთლი განზრახვის შესრულებას შესძლებს თუ არა—შომავალი ვგირჩენებს!

ტენის „პარალიზი“.

სწორედ ტენის „პარალიზმა“ მოიქა ბევრი ჩვენი დროის „მოღვაწე“ და კერძოდ ქართველ მსახიობთა სიმეფოში მოკალათებულ აქტივობათა ერთი ჯგუფი.

გასულ კვირას თავისი უტიფრობით შეგბოლეს როგორც თვის წმიდა ტახარი, ისევე საზოგადოებრივი გრძობა და სამწერლო კერა: მიზნად ის, რაც შორიანუქვერეტელ, სხვისით გაყენიზებულ ადამიანისგან მეტს არ უნდა ელოდეს კაცი და ისევე დასრულდა, როგორც ჩვენი ხალხის სიბრძნე ამბობს: „იაღლუხ ღამეულმა ვიმა პალო მოგლოჯა, ერთი პატრონს მოარტყა, ასი თვითონ იკარა!“ ქუთის სასწავლებლად შევც გყოფათ!

რა არის მოსალოდნელი?

ახლო ხანში საქ. უზენაესი სასამართლოს სამსჯავროს წარუდგება სრ. საქართველო-საქართველი ამბროსი სამეფელოების ერთ ნაწილთან ერთად. ბრალად ედება „უწმიდისი კონტრ-რევოლიუტია“.

ამაზე შემდეგ.

უჩინ-მაჩინი.

ქოტიქიფიანი—ვენციელ ტაპრის როლში!

პრიტიკული შენიშვნები

II. უიუნ-მაგრი. „ტყის ზღაპარი“.

განაღა სიქვას გრთო, ოროი,
უმჯავებო და შორი-შორი.

პოეტის შემოქმედება მეტატი რთულია, გამოუცემობი, საიდუმლოებით სავსე. სადაც ყოველი რითმე, ყოველი ლაზხი გამოიჭამა ტრეჯავასა და წვალებამი იშვის, იქ პოეზია არ არის.

სიადილეო, თავისუფლება ერთი უპირველესი პირობაა მშვენიერებისა.

პოეტი თვითონ კი არ უნდა დაეძრებდეს რითმას, რითმა მის უნდა ეძებდეს.

პოეტი თუ გაოულიანებული მისდევს ერთ კოჟლსა და მახინჯ რითმას და აღორ ანებებს თავს, რაღვანაც იცის: სხვას მაინც ვერ ვგვამდ ხელშიო, ყაღბი პოეტიო.

რითმათა ჯარი თავს უნდა ესხმოდეს პოეტს, მოსვენებას არ აძლევდეს და ისიც თავისუფლად ირჩევდეს ულამაზესს,—აი სადა არის პოეზია. ვერადფერი ამის მსგავსი „ტყის ზღაპარი“ ვერა ენახე.

სოფლათ იციან ნაჭრის საბანი. უშთავრესათ უბრალო ჩაითს ნაჭრები, მაგრამ შვიკა და შვიკ დაინახათ ატლასის, აბრეშუმის ნაჭერსაც. ასეთ საბანს მაგონებს „ტყის ზღაპარი“. საერთოდ მეტად მდიადე, უხეირო პოეზიაა, მაგრამ ალავ-ალავ შეხედებით რივიანსაც. ავტორს გინობაცა აქვს, აზრიც. მისი უქანანტელი ლექსი მდიდარია ფანტაზიით, აზრით.

სამთლი შინარსი შეხატულია სვედით, იმედით, მისწოდლობისმდ სიყვარულით, მშრომელი ხალხისათვის თვადლებით, სიკოცხლის მიზნის ძიებით,—მაგრამ პოეზია არ არის.

აილეთ პირველი ლექსის დასაწყისი:

მგოსანი ვარ, ტყის მგოსანი,
მთაში ვცხოვრობ, ღმერთთან ზეცას,
ხან ზღვის წიადს დასცილნობო,
ხან ამ ცოდველ დღეამიწის.

აქ არა თუ პოეზია, ქართულიც კი არ არის სწორი.

დილის მერცხლიდან არ დაირღვევა
აწ ვახახუხულის მყულრო მშვიდობა.
არც ეს არის ქართული.

გემმა შორით გადიჩიხა,
განწირულმა ზღვის იმებში.

საშინელი ქართულია.

სიკედლისაც არ იძრანგენ,—
ეს კიდევ უარესია.

მე მაინც წავალ სიკედლი ცვიით,
რომ გახახულმა დარჩეს, ციკოცლოს.
ამისთანა საშინელი ქართული თითქმის ყოველ

ზოგან სრული უარობაა:
ჩემი სიკოცხლის და მისწრაფების ჩამქრალ

სხივის,
ზუნების სვედამ მისმა ცრემლმა დაასა არა.
ახ კიდევ შეძლებ.

შენსა ფიქიანს უღაბნოსა ხმა დასჯილისა,
დენვა უელად მე მოთხოხერ (ხოკურების ვენბა.
რა აზრია აქ ან რა ქართულია?

ერთ ალავას ვკითხვობოდ:
მინა გადავუკე მიხორა-ველებს ჩემი სალაში;
არავგვ, იალბუხს პროზის ნახს მთებს ალავ-
ნის მხარეს.

გადაკრთი ვიტყვი: ის პოეტი, რომლისთვისაც
ალაზნის მთები მზობაა, პოეტი არ არის.

ის რითმები, რომლებსაც პოეტი ხმარობს, ჩემთვის სრულებით მიოღებელია: დამათამაშებს—მარშებს, გამქრალა—ჩამქრალა, იმისთვის—თავისთვის, მკლავი—მუშები შვიკი, დამაპნულრა—ფიჯურა, სჩანს—მონჩანს, გაასვენეს—მიასვენეს, ადღნო—ადღნო, მიავნდე—გადავანდე და სხვ ასეთ რითმებში არ არის არავითარი შემოქმედება.

პოეტობისათვის ორი რამ მაინც აუცილებელია—ენა და შემოქმედება. „ტყის ზღაპარი“ არც ერთია და არც მეორე.

ამისთანა უმსგავსი შემოქმედება უნდა განიღვენოს ჩვენი პოეზიიდან. ივ. გომართელი.

ხალხი და თეატრი

პროლეტარიატის დიად გამარჯვების აღლუმს თეატრი უთოდ შარავანდელით მისილ დაფხის გვირგვინს დაადამს.

ეს მომავალი. მაგრამ დღეს? დღეს არა ნაკლებ სიმეცხრით და ნერვიულობით უნდა მზერდეს თეატრი გამარჯვების გზებს. ხოლო მისი გამარჯვება სრულიად დამოკიდებულია დემოსზე, იმ დემოსზე, რომლის სახედნიეროდ არის მოვლენილი თვით ეს თეატრი.

თუ თანდროული მძღოვმა ვერ გამოიჩინა დემოსმა მებრძოლ პროლეტარიატის სახით და დამორცხებული დარჩა ამ უხევე იმებში, რასაკვირველია, თეატრიც ვერ დაიზარებენს რენესანსის კარებს და კვლავ ჩაქედლ რკლებში დარჩება.

ასეთ შესაძლებლობის ლანდებაც რომ ვანიავქარდეს, თეატრმა ამ თავითვე, როცა ჯერ კიდევ ახლად იზღუბა საკაბრიო ბედის-შეწყვეტ ბრძოლის ასაარეზი, უნდა აღლოს ალთო ექორპობისა. უბრალო ენით ამის თქმა ასეთია: დღეს თეატრი რეველუციის მამოძრავებელ ძალის გზანიდთ უნდა გადაიკეთეს.

რიდის მოხდება ეს?

მაშინ, როდესაც თვით თეატრი, როგორც ასეთი, მუხლის მოიყრის ხალხს წინაშე და მიიღებს ბუნებრივად ყოველივეს; რის ვაქციაც მას ძალუძს. თანდროული თეატრი უნდა გავაგინებდეს იმ მითითურ დევს, რომელიც ყოველ მუხლის შეხებით მიწასთან კრეფდა ძალ-ღონეს და გაასკეცებულ ენერგიით კვლავ განავარძობდა ბრძოლას. თეატრი ხალხში უნდა ბრუნავდეს და, მის წიაღიდან ამონახილ დალით გაახლებული, ხალისიანად ანთებდეს მგზნებარე კოკონს.

არის თუ არა ამის შესაძლებლობა? — როგორც დღეს—ისე არასოდეს!

უპირველეს ყოვლისა, ხალხი, როგორც მესაქვე საყოთარი ბედს, ყოველ დამხმარე ძალს, რომელიც ვანიმუქვალება მისი მომავალ კვილდელებით და ფრთებს შეასხამს მის მარჯვე ფრენას,—დიდი აღტკებით შეხვდება და თავის კარია ქონხანგში ფაოთო გასაქანს აღმოუჩენს.

მეორეც: ასეთი აფორიაქების შემდგომ, რომელიც ვანლა მე-XX საუკუნის დასაწყისმა ფსიქიქო თუ სოციალურ სფეროში, ხალხი ჯერაც ინერციულ მდღეს განიცდის და ექებს მშვიდობიან ცხოვრების მკვიდრ საყრდნობს. მან საუკუნეების მიერ ნაინდრძევი ღირებულების გადაფასება და ახალის შერჩევა უნდა ჩოახინდნოს დამშვიდებულ გონთა-მზერით. მშრომელმა მასამ ანგარიში უნდა გაუფორს ნებუქმედარ და გამავრებულ ნიადაგიდან კვლავ ეკეთოს იმედმოს მომავალს სრული გამარჯვების საზარებლად.

ამის საშუალებას-კი მისცემს ხელოვნება და ექობათ თეატრი.

მხოლოდ მათ ახასიათებს უწინაინაობა იმ დი-
ად სურათების ასახვის, სადაც თვითეულ მუშას შე-
ეძლება ამოიკითხოს უწაკლოდ ყოველივე ის, რაც
ამოძრავებს მის სულსა და გულს.

ჩვენს სახალხო თეატრს საამისოდ მაჯა უყემს
და, იმდღია, ის თავის ისტორიულ დანიშნულებას
გაამართლებს: წარსული და აწმყო ამის სრული თავ-
დებია. მხოლოდ საჭიროა მათი ე. ი. ხალხისა და
თეატრის მტკიცედ გადაღვლება, გაერთიანება.

და, აი, აქ ამ დიად საქმეში მათი გამაერ-
თიანებელი რგოლი იყო და, ჩვენ გვეწამს, იქნება
კიდევაც განახლებული ჟურნალი „თეატრი და
კულტურა“, რომელსაც ვუსურვებთ ჩვეულებრივ
ზნებობასა და ბრწყინვალე მომავალს.

ნ. ინსაარძი.

სახმომბა 2 იანვარი

საქართველოს მსახობითა კულტურ-
ული კავშირის ჟურნალი სასცენო
ხელოვნებისა. ფსიკ. 2 შ. 50 კ.
ჩიკრიონ.

მართლაც რომ დროული იყო ამ ჟურნალის
გამოცემა.

ჩვენმა სასცენო ხელოვნებამ განვითარებისა
და წინსვლის იმ წერტილს მიადწია, როცა მისთვის
აუცილებელი და საჭიროა საკუთარი ორგანო, ერ-
თის მხრივ, როგორც მის მიწვევათა აღმბეჭდელი
და, მეორეს მხრივ, როგორც ტრაბუნა, სადაც აზრ-
თა შეხლა შემოხლასა თუ ევროპის სასცენო ხელოვ-
ნების მიღწევათა გაშუქებით, გაიჩინება და ჩამო-
ყალიბდება ჩვენი თეატრის, ჩვენი სასცენო ხელოვ-
ნების სავალი გზები.

იყო დრო გოჯოხმეთური, შავნელი, როცა
ქართული სასცენო ხელოვნება საქართველოში აბუ-
ჩათ იყო ადგენილი, განდევნილი იყო ჩვენი საზო-
განოებრივი ცხოვრების ცენტრიდან; იყო დრო
გასაქირის, საშინელი გასაქირის, უფულობის, სიმ-
შილობის, უსახარობის; იყო სწავთბი, როცა ჩვენს
სულამობრძავ ხელოვნებას საკვებით მოყოლიდა,
მაგრამ ჩვენი თეატრის თავადებულმა მუშაკებმა,
რომლებიც უანგაროთ, თავდადებით ემსახურე-
ბოდნენ მას, გადაარჩინეს იგი სიკვდილს.

რევოლუციამ ქართულ თეატრსაც აჰყარა ბო-
რკილ-შუნდები. მისცა მას თავისუფალი განვითარე-
ბის საშუალება. მაგრამ ჩვენს ბოკიულ აყირლ გან-
თავისუფლებულ თეატრს მაჯოლაჯუნასავით აწვა
წარსული მთელი თავისი შედეგებით: არ იყო სა-
შუალებები, არ იყო ხელმძღვანელი, არ იყო პატ-
რონი და,—რაც ჩემის აზრით მთავარი არის,—არ
იყო ქართული აუდიტორია. ჩვენი ინტელიჯენცია,
მცირეოდენის გამ აკლებითა, რევოლუციის პირველ
წლებში ძლიერათ განიცდიდა თვითმპყრობელობის
გამარჯებულ პოლიტიკას, გაუზობლდა ქართულ
წონეს, ქართულ თეატრს.

საჭირო იყო შინაგანი კულტურული კრიზისის
დაძლევა, რომ ჩვენ სასცენო ხელოვნებას მტკიცე
ფუძვლები შეგინოდა.

სკოლების გაერთიანებამ, ჩვენი ქვეყნის ყველა
კუნძულებში დაწესებულმა კულტურულმა მუშაობამ
მოგვცა ახალი გენია, ქართული ინტელიჯენცია.
თეატრს გაუჩნდა აუდიტორია.

დღეს ჩვენი თეატრი ღიარ არის გერის მღო-
მარობაში, მასზე ზრუნავენ, მას ჰყავს პატრონი, მას
ჰყავს კარგი დასი, მას ჰყავს აუდიტორია, მას აქვს
რეპერტუარი, მას ჰყავს ჯადოსანი რეჟისორი—კო-
ტე მარჯანიშვილი, რომლის მართო სახელად საკ-
მიო, რომ ჩვენმა თეატრმა ხალხი მიიზილეს.

სათეატრო ინსტიტუტში მზადდება ჩვენი
თეატრის „რეზიუმეები“.

ბრწყინვალე მომავალი ეშლება ჩვენს თეატრს.
ახლა საჭიროა სარკე, რომელშიც აისახება ჩვენი
თეატრის გარშემო და მის შიგნით დაწყებული მუ-
შაობა.

ასეთი სარკე უნდა იყოს „სახიობა“.

აკაკი ფაღავას წერილში მოცემულია ის პრო-
გრამა, რომელიც უნდა შეასრულოს ჟურნალმა.
დიდი და მრავალფეროვანია ეს ამოცანა, მგრამ
იმედი უნდა ვიკონიოთ, რომ მთელი მშრომელი
ხალხის მიერ ზურგ-გამაგრებული ჩვენი სასცენო
ხელოვნება და მისი ორგანი ამას შეასრულებენ.

მხოლოდ არ უნდა დაივიწყონ ერთი ლოზუნგი:

— ახლო მშრომელ ხალხთან.

მრავალი საინტერესო მასალა და წერილია
მოთავსებული ჟურნალში. თითქმის ყველა ამ წე-
რილს ზემის ბეჭედი აზის, რადგან ჟურნალი
ჩვენი თეატრის საიუბილეოდ დღეს გამოვიდა. ბევ-
რის მეტყველია ეს დღე ჩვენი თეატრის ყველა
მოყვარისათვის, და ამიტომაც ბუნებრივია, რომ
ჟურნალი როდქაცამ მისაღებშიც ამ დღისათვის შე-
საფერი შეაჩრია.

წერალებს ვარდა, ჟურნალს მრავალი სურათი
აქვს დართული. ჩვენ არ შეუდგებიათ ჟურნალში
მოთავსებული მასალის განხილვას ცალ-ცალკე. და-
არწებუნებელი იმამი, რომ მეორე ნომერი ამის უფრო
მეტ საშუალებას მოგვცემს.

გამოცემულია მეტად ლამაზად და ლაზათია-
ნად.

ვერიდებოდი, მაგრამ არ შემძლია არ ავ-
ლნიშნო ერთი სამუშაორო ნაკლი. ჟურნალში მოთავ-
სებულია თითქმის ყველა იმითი სურათი, რომლე-
ბმაც მთელი სიცოცხლე უმსწირეს ქართულ სასცენო
ხელოვნებას ან ახლა ემსახურებიან მას.

მაგრამ არ არის სურათი ა. წუწუნავასი,
რომელსაც დიდი ამაგი მიუძღვის ქართული თეატ-
რის წინაშე.

სამუშაორო ნაკალი, რომ ის ერთი სიტყვითაც
არ არის მოხსენებული.

ამაგი არავისი არ უნდა იყოს დაივიწყებული.

გვ. შავიწვლისპირელი.

წვირილი პერიკე მოგზავნიკს კუთაიუსი

კვირიკე ჩემო!

ვიცი გავიკვირდება ამ წვირილს რომ წაიკითხავ. მე თვლილის ქალაქში მოვადინე ბრგვა და მოგეცა ლევის წყალობა მე აქანა ვცხოვრობდი? ქუთაისში, რომ ვიყავი, ცეცხმა კაღმა გამიხიზნა წაიკითხე და იმიტომ იყო, რომ ბოლო დროს მე და შენ ვირ ჩავაქუნაქეთ. აქანა, მოგეცა ლევის წყალობა, მე ნაირნაირი საქმეები მოკონდეს!

აგერ ეს სამი დღეა მანძი, კვირია აქანა და სიმღერებს და ქეთეს სულ კვირ-კვირა გოვლდის.

ისე, ჩემო კვირიკე, ცვოვრება დღეს და გადადღეს. დღე არ გავა ისე, რომ ტრამდნი და ანტონობილმა სამი და ოთხი ბოგში ან მოხუცი არ გასრისოს, მარა, არც მოფერი და არც ბარქანია თუ რაცხა მაინდა მინცე პასუსს არ ავებენ იმიტომ, რომ სადილზე ღვინო და არაყი მიუთმევიანა და მთვარი იყო..

ჩეორონიკის ამბავს თუ იკითხავ, მიდის და მიდის ზეით, მარა რამდენი ჩეორონიკი მიდის—იმდენი ტრამდის ბილეთებიც ზეით მიდის და მიდის ასე რომ მალე ტრამდის ბილეთებიც; ჩეორონიკებათ გადიეცეცა.

რაც შეეხება ფართალს, მოგეცა ლევის წყალობა აქანა იყო... აქანა არის „სინიდიკატი“, თუ „სინიდიკის კარტია“, თუ რაცხა არ ვიცი, ტანისამისის ფართალს რამდენიც გინდა მოცემს, მარა თლთ დაფრთხივებს, გავიყიდილვებს, გავგყიდილვებს პერანგს, ხელშეს, კისერს. სიმართა ააუშავს, ერთ თვეს მანცე გავიძლვებს, ასე რომ ვისაც ავცია გავრდენ მტრებს უყენებს თვალებს და შვინიდან მოყვარეს.

ტრიატები შენ ქე გიყვარს და მოგეცა ლევის წყალობა, ჩემო კვირიკე, აქანა იყო...!.. მალე რუს თაველს ტრიატში „ცხრა თავიან მდღეს“ დადგამე. ვინცხა ახალშობის ფუტურისტს დოუწერია ათი მოქმედება თურმე და ასი სურათი. გარდა ძველი არტისტებისა, ყველა ახალგაზდა არტისტები რაცე საქართველოშია მიიღებენ მონაწილეობას. ეე! ჩემო კვირიკე ეცადე მაშეან ჩამონვიდე და ნახე სერს.

ახლა კი შვიდობით. დღეობის ვთხოვ შენ სიცოცხლეს, მალე პასუხის მოწერას. ჩემი ანდრესი ასეა: თამაშების ყოფილი ქარვასლა, მეორე სართულში თეატრი და ცხოვრებას რედაქციითი ი. იმედაშვილს, გადასაცემათ ფოლაქე ბაზაქაქეზე. შენი ძმა და მეგობარი: პილიმე ბარბაქაძე. გოროდ თფილისი.

რსა სწარან ჩვანი შუასახვ

სომხური გაზეთი „მარტაკოში“ (1923 წ. ქალისტემ 29 № 255) ჩვენი ჟურნალის შესახებ წერილში „თეატრი და ცხოვრება“—საკვირაო ჟურნალის ხელახლად გამოცემა სწერს:

„ამ თვის 9-დან თეთრათ მოსილმა იოსებ იმედაშვილმა ხელახლად დაიწყო თავისი ჟურნალის „თეატრი და ცხოვრება“-ს გამოცემა; მაგათი შეეკისო ქართული ეხლანდელი პრესის ის ნაწილი, რომელიც ფრიალ საგრძობობი იყო. ეხლანდელი გამოცემა გარეგნობით არაფერში განსხვავდება იმავე ჟურნალის ყოფილი გამოცემისაგან: ფორმატი, სიგრძე და კანი ერთი და იგივეა, ხოლო შივ მოთავსებული მასალა კი საყურადღებოა— ყოველი შეეხე-

ბა ახალ მწერლობას და თეატრის ცხოვრებას. „თეატრი და ცხოვრებას“ ყოველი თანამშრომლებს განაზრახს იმედაშვილი, ტრ. რამიშვილი, ი. გრიშაშვილი და სხ. ჟურნალში მოთავსებული ახალი პიესები. პირველ ნომერში დაბეჭდილია ქართველთა ცნობილი დრამატურგის ტრ. რამიშვილის „სიყვარულის საზღვრებანი“, ახალი პიესა, რომელიც ნაწილ-ნაწილ იბეჭდება ჟურნალის ნომერებში. პიესა საყურადღებოა.

პირველ ნომერში არის აგრეთვე ჰოვ. თუმანიანის ერთი ლექსი, ი. გრიშაშვილის კარგი თარგმანით.

როგორც პირველი ნომერი, აგრეთვე მეორე ნომერიც იკითხება დიდის ინტერესით, მდიდარი როგორც წერილებით, აგრეთვე სურათებით.

ჟურნალის მეორე ნომერში არის მუშა მწერალი გიგო ხიჩუაშვილის სურათი და მოკლე შენიშვნა მისი 25 წლის სამწერლო მოღვაწეობის შესახებ. წერილია აგრეთვე სახალხო სახლის (ყოფილი ზუბალაშვილისა) 30 წლის გამო, სურათები სახალხო თეატრის დამაარსებლთა, თათრები დრამატურგ სუნდუქიანისც.

ქალაქი და გამოცემა ფრიად კარგია, მარტვი და სუვათა, ცალკე ნომერი ღირს 15 კაპ. ჩერვ. მგირი არ არის.

ჩვენი სალამი „თეატრი და ცხოვრება“-ს ჟურნალის განახლებას; ვისურვებთ, რომ ჟურნალს თავი მოუყაროს ახალ ძალებსათვის, რომელნიც ჩვენი თანამედროვე ცხოვრებას ყოველის მხრით დაასურათებენ მის ფურცლებზე.

ს. აგვანი.

ლადო მესხიშვილი—რასალიუეის როლში.

საზოგადოებრივი მსოვრება

ინვალიდთა შორის.

გასული წლის დამლევს მოსკოვში მოხდა ზრულიად რუსეთის ინვალიდთა კოოპერატიული გაერთიანებათა მეორე ყრილობა.

ყრილობაზე მოხსენება გააკეთა სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარმა ახმ. მილოუტინმა. თავის სიტყვაში მოახდინა მიმოხილვა წლის განმავლობაში ინვალიდთა ნაღვში წარმოებულ სიორგანიზაციო მუშაობისა და შეეხო მომავალში გადასაბურღლ ამოცანებს. აღნიშნა რა, რომ პირველ ხანებში ეკვის თვალით და უნდობლათ უყურებდნენ ინვალიდთა კოოპერაციის საქმეს, რომ თითქმის იგი გადაიქცეოდა ინვალიდთა კონტრ-რევოლუციონურ შექცევილებათ, მან ეტყემა ვადატულად აღიარა, არა მარტო იმ ფაქტით, რომ შესასლვებელი შეიქმნა ინვალიდთა კოოპერაციის განსაზღვრულ ორგანიზაციის სახით ჩამოყალიბებამ, არამედ იმ საბუთითაც, რომ ინვალიდთა მასსა აღმოჩნდა უადრესათ რევოლუციონურათ განწყობილი. არა სრული ცნობებით, მთელ კავშირში ამ ჭემად ითვლება კოოპერატიული გაერთიანებაში 50,000 ინვალიდი. მომავალში კიდევ მეტი იმედია ამ რიცხვის წარმატებით ზრდისა. მიზეზები წარმატებებისა მდგომარეობს მასში, რომ პირველმა ყრილობამ დაისახა სწორი გზა — ინვალიდთა ორგანიზაციის მოწყობა მათი ეკონომიურათ დაინტერესების მიწის ქვეშ. მეორეს მხრე მიზეზი თვით ინვალიდებშია ღრმით ფესვ გადგმული; ეს — მათი ძლიერი ლტოლვა შრომისადმი, რაც უკვე გამოიხივნა. გარდა ამისა საქმის კეთილშესლვობას ხელს უწყობდა მკიდრო კავშირი სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატსა და ინვალიდთა კოოპერატიულ გაერთიანების ორგანიზაციას შორის. ყოველივე ამან საბოლოოთ შეაჩუცა და მოსოპ მოსაზრება ინვალიდთა კოოპერაციის საერთო სახელმწიფოებრივ ინტერესების ფარგლებიდან განდევნისა და ჩამოცილებისა როგორც ცენტრში, ისე ადგილობაში. მომხსენებელი არდღენს მიზანშეწონილი გეგმისა მომავალში ნაყოფიერი მუშაობის წარმოებისას, მათი ტრენსტებთან უშუალო დამოკიდებულებისა და სათანადო კომერციულ ნაბიჯების გადადგმის შესახებ. იგი ირდებდა კითხვებუ შრომისა და სავაჭრო ნაღების

შესახებ. უპირატესობას აკეთებენს პირველთ, რომელთაც საუფქელათ უღლეთ შრომისა და წარმოების პრინციპი, ხოლო მეორეთა არსებობას აუცილებლათ სთვლის, როგორც ამ გარდამავალ ხანაში ინვალიდთა ნივთიერდ მიმანგრების ორგანიზაციებს. ადგილებში ემზნევა ტრენდერცია წერილი ნაღების მსხვილ ნაღებთან შეერთებისა და გათქვევების, რასაც თან ახლავს ზოგჯერ არასასურველი მხარე, ეს — მათზე გაერთიანების საქმის ძალით მოხვევა. ემჩნევა აგრეთვე უარყოფითი მოპყრობა ნაციონალურ ნაღების დაარსებისადმი, რაც მომხსენებლის აზრით შეცდომას წარმოადგენს და იგი პირიქით დასურველად აღიარებს ნაციონალურ ნაღების დაარსებას, რაიცა მუშაობას გაადვილებს.

ნომხსენებელს აუცილებლათ მიანიდა კერძო კაპიტალის მიხედვა და მისით სარგებლობა საქმის საკეთილდღეით. მომხსენებელი უაპყოფს მოსაზრებას ინვალიდებისთვის საზოგადოებრივ სახელოსნოების დაარსების შესახებ, რადგან ადვილი შესაძლებელი იქნება ამ სახელოსნოების ინვალიდთა საექსპლუატაციო დაწესებულებათ გადაქცევა. ეს ეწინააღმდეგება სურვილს ინვალიდების შრომაში ჩაბმისას თვით მათშივე თვითმოქმედების განვითარების გზით. მომხსენებელი ცხება ინვალიდთა კოოპერაციას სოფლად. აქ მას საღების მდებარეობა და გლვება საფოთიერთო დახმარებუ კოპიტებთან მკიდრო კავშირის გაბმით იგი ყრილობის ადუთეკმის ქალაქისა და სოფლის ნამდებლ დაახლოვებას და სოფელშიაც ინვალიდთა ცხოვრების გაუმჯობესებას. მომხსენებელი ყრილობის ყურადღებას აქცევს აგრეთვე ინვალიდთა მასში და ორგანიზაციებში კულტურულ-განმანათლებელ მუშაობის ფართდ წყრებების საკითხს და მიზნათ სახავს ინვალიდთა წრებისთვის განვითარებუ საზრდის მოწოდებით სულერი სიმშობის მოსაობას. ყრილობაზე აღმრულ ყველა საკითხების გადაჭრისა და ამოგ მასშტაბით ანზორცილებენ ს. ს. სახალხო უზრუნველყოფის კომისარიატი და მასთან მის მფარველობასა და მზრუნველობაში მყოფი ომში დაპრილთა შრომის არტელები.

ხელმძნების ქრონიკა

თ მ ა რ ი.

5. შუტაშვილის რეკისი „ციცინათელა“ ამზადებს ახალგაზრდა ბიუსირს მ. ღვამიჩავა. პიესა ადღემის სახალხო თეატრში.

გახო ახაშიძის 25 წ. სასცენო მოღვაწეობის იუბილუ გამიართება თებერვლის 10 რუსთველის თეატრში. საღამომში მონაწილეობას მიიღებენ, სხვათაშორის მისი მშობელი — მაკო და ვასო ახაშიძენი.

ღრამბატურიანი.

გახო ზალანჩივაძემ დასწერა ახალი პიესები: 1. „გლეხი ივლიანე გომეჩი“, კომედია 3 მოქ., 2

„ცხრა იანვარი“, რევილუციონური დრამა გაბონის ცხოვრებიდან, 5 მოქმ.

ახალგაზრდა ქართველ ენრეაშვი პოეტმა გერცელ ბაიზოვმა დასწერა ახალი ორიგინალური პიესა „გმირი ასული“. მოიწონებს. რეპერტუარში შეიტანეს. გადაცეცა კ. მარჯანიშვილს.

ახალი მისტიური ტრაველია „ღღმნა“ დასწერა მიხ. მრეკლიშვილმა 5 სურათად. პიესა დაწერილია ახალ ყვიდაზე.

სვ. წერეთლის პიესა „შვი ჯვარი“ — სარეპერტუარი, ომისიამ მოიწონა.

ხ. ილორღელმა დასწერა ახალი 1 მოქ. პიესა 1905 წ. ხანიდან „რევილუციის ნაბერწყლია“.

ვახტანგ კობახიძე არკვევს ალ. ყაზბეგის ხელნაწერებს, რომელთა შორის ბევრი საყურადღებო მასალაა. ვამბეკლევა ამ მოკლე ხანში დაიბეჭდებია.

თ. ზუბკოვაკი გარდაიცვალა. დაწვრილებით შექმნი წიგნით.

ს. საქართველოს პროლეტარულ მწერალთა კავშირმა მოქმედება განაახლა იანვ. 9-ს შექმნი კრება, რომელმაც მოიხსენია რა მოხსენებანი კავშირის მდივარობისა და მიზნების შესახებ, აიჩნია გამგეობა: იოსებ გეღევენიშვილი, ა. ეული გ. ხუჯაშვილი, პ. ქიკლაძე, ნ. ლომიძე, თ. ბაჯიაშვილი, შ. ნათელაძე და სხ.

ბეჭდვითი საქმის მუშაობა კავშირის კრება შესდგა იანვ. 13, სამკურნო თეატრის დარბაზში. საქართველოს არალეგალური პრესის აღორძინება-მოღვაწეობის შესახებ. გრკელა სიტყვა წარმოთქვა ამხ. ფ. მახარაძემ. აიჩნა საგანგებო კომისია მუშა კორესპონდენტთა და ბეჭდვითი საქმის კუთხის მოსაწყობად.

თვ. აღმაშენების თანამშრომელთაგან მუშა მგონის გეოგ. ხუჯაშვილის იუბილეს გამოიოსებ იმედაშვილის სახელზე მიღებულია შემდეგი: „ვინაიდან ტენიკურ დაბრკოლებანი გამო შეწირულებანი და ლექსი, მიძღვნილი გ. ხუჯაშვილისადმი, თვის დროზე ვერ იქნა გამოგზავნილი, ამისათვის ახლა გეგ-

ზავნებით შემოწირულებანი აღმასკომის თანამშრომელთაგან 2. 065.000.000 მან. და აღგიკომის მხრივ—1 ჩერგ. დანიშნულებისამებრ ვადასცემად. ხოლო ლექსი „რაბ. პრაგ.“ გამოსაშვებად“. ფული გ. ხუჯაშვილი ვადაცეკა, ლექსი—რაბ. პრ. ს. კომ. ნ. ხუჯაშვილის თვისობა თუგზე დიდს ნივთიერ გაკორცებახ განიცდის.

შინაოპრობა.

მივიღეთ საქართველოს მსახიობთა კულტურული კავშირის შურნალი სასცენო ხელოვნებისა „სახიობა“, აკაცი ფლაყას რედაქტრობით ნომერი გამოცემულია საუცხოოდ, შეიცავს 106 გვ.; დასურათებულია და ღირს ორი მან. და ათი შაურს ჩერგ. გულწრფელად მივესალმებით რა ჩვენს ახალ თანამოძმეს, დაწვრილებით შემდეგ შეფეხებით.

ტერენტი გრანელის ლექსთა კრებულს 11 ჩგ. იბეჭდება.

ჩვენი მცენებება, ყოველთფური სამეცნიერო კრებულა, № 7—7, სხვადასხვა გამოკვლეებით მივიღეთ, ფახი № 80, ჩერ. დაწვრილებით შემდეგ.

ხალხურ მწერალთა ორგანო „ჩვენი ძალა“. ამ მოკლე ხანში გამოევა. **ქურნალში** განსაკუთრებით ხალხის წრიდან გამოსული მწერლები მიღებენ მონაწილეობას, უმთავრესად მუშა კლპისანნი.

ურ. „პირამიდი“ ს გამოხვლა ვანზრაბული თებერვლის ვახულისთვის.

ბეჭდვითი სიტყვის აქსპლაციში ამით ვახადებს, ქურნალ „თეატრი და სცხოვრება“-ს გეითხვალევის საყურადღებობა,

რომ ყოველგვარი დაკვეთა მიღება ბეჭდვითი სიტყვის ექსპლაციითი (რუსთაველის პროპექტი № 2ს) აგრეთვე ექსპლაციია ანონობებს პროფინციის მკითხველებს, რომ მას ჰყავს სხვადასხვა ქალაქსა და დაბაში კონტრ აგენტები, რომელთანაც შეიძლება შეძენა როგორც თურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს იხე ყოველგვარი თურნალ-ვახუთების კონტრ-აგენტებით:

- 1. ქ. ქუთაისში ტყაბლაძე
- 2. ლანჩხუთში ურუშაძე
- 3. ახალსენაკში ვახუა
- 4. ხონში ვალდავაძე
- 5. ფოთში ქაღიფევილი
- 6. თელავში ჩიტოშვილი
- 7. ქიათურაში თოდრია
- 8. გორში შვანდანიანი
- 9. ნოურგეთში პოლატ-ვანათლება ბარამიძე
- 10. სუსანიბი ტაგები
- 11. ნოხატაურში ცინცაძე

- 12. სიღნაღში თევდორაშვილი
- 13. ზუგდიდში პარტკოში
- 14. სად. თბილისში მარშანი
- 15. ხაშურში ფოველი
- 16. აბაშაში მიქაძე
- 17. სამტრედილაში ახობაძე.
- 18. ყვირილაში ცხოველიძე
- 19. ბათუმში ნიკოლაშვილი
- 20. შორაპანში გველესიანი
- 21. ხარავთული მუშ კობაკრატეი
- 22. რიონში სალუქვაძე.

ბეჭდვითი სიტყვის ექსპლაციის გამგის მაგ. კუპრ სმული

პახულ გეპინახითხ ახხაზმბა

ქახური ღვინო

საერთო

ინახება საუკეთესო ხარისხის

ქახური

გუზგრივი ღვინოვი

როგორც წითელი, აგრეთვე თეთრი,
ხმლისაწვდომ ფახახაში

იყიდება წერილად და ბითუმად.

ბელინსკის ქ, № 9.

პარტისკეპით საწყობის გამგე ხ. მ. ქ-რთველიშვილი.